

**Süsteemihalduri Elering AS ja
süsteemihalduri AS Conexus Baltic Grid**

ÜHISED VÖRGULEPINGU TÜÜPTINGIMUSED

1	Üldsätted.....	2
2	Mõisted.....	2
3	Vörgulepingu sõlmimise kord.....	4
4	Võimsuse jaotamine.....	5
5	Lepingulise ülekoormuse juhtimine.....	8
6	Järelturul võimsusega kauplemine.....	10
7	Märkimine ja übermärkimine.....	11
8	Gaasi koguste jaotamine.....	14
9	Korreksioonid.....	15
10	Süsteemi opereerimine ja gaasi sisenemise sätted.....	15
11	Ülekandesüsteemi teenuse peatamine või piiramine.....	16
12	Arvete esitamine ja tasumine.....	17
13	Krediitdivõimelisus, krediitihaldus ja tagatised.....	18
14	Vaidluste lahendamine ja kohaldatav õigus.....	18
15	Vörgulepingu muutmine ja ülesütlemine.....	18
16	Vastutus.....	19
17	Vääramatu jõud.....	20
18	Konfidentsiaalsus.....	21
19	Lõppsätted.....	21

1 Üldsätted

- 1.1 Käesolevates võrgulepingu tüüptingimustes (edaspidi: tüüptingimused) määratakse kindlaks maagaasi (edaspidi: gaas) Eesti ja Läti ülekandesüsteemi haldurite (edaspidi: süsteemihaldur või, kui see on asjakohane, siis koos: süsteemihaldurid) ja gaasi ülekandevõrgu kasutajate (edaspidi: võrgu kasutaja) õigused ja kohustused ning infovahetuse kord seoses gaasi ülekandesüsteemide (edaspidi: ülekandesüsteem) kasutamise, võimsuse reserveerimisega, märkimise ja gaasi koguste jaotamisega ühistes bilansipiirkondades, mis koosnevad Eestist ja Lätist.
- 1.2 Tüüptingimusi kohaldatakse:
  - 1.2.1 nii Eesti kui ka Läti territooriumil asuvate ülekandesüsteemide suhtes;
  - 1.2.2 kõigi võrgu kasutajate suhtes, kes on sõlminud õiguslikult siduva bilansilepingu ja võrgulepingu mis tahes süsteemihalduriga ühises bilansipiirkonnas;
  - 1.2.3 mittediskrimineerivalt igat liiki gaasi suhtes, kui asjaomast gaasi saab tehniliselt ja ohutult sisestada ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemidesse ja transportida nende kaudu vastavalt asjakohastele riiklikele tehnilistele eeskirjadele ja ohutusstandarditele, tingimusel et gaas vastab kohaldatavatele gaasi kvaliteedinõuetele.
- 1.3 Käesolevate tüüptingimuste alusel reguleeritavad sisse- ja väljavoolupunktid, mille kaudu võib toimuda gaasi sissevool ühisesse bilansipiirkonda ja väljavool ühisest bilansipiirkonnast:
  - 1.3.1 Värska sisse-/väljavoolupunkt (Venemaa-Eesti);
  - 1.3.2 Izborski sisse-/väljavoolupunkt (Venemaa-Eesti);
  - 1.3.3 Narva sisse-/väljavoolupunkt (Venemaa-Eesti);
  - 1.3.4 Balticconnector'i sisse-/väljavoolupunkt (Eesti-Soome);
  - 1.3.5 Kiemenai sisse-/väljavoolupunkt (Leedu-Läti);
  - 1.3.6 Inčukalnsi maa-aluse gaasihoidla sisse-/väljavoolupunkt (Läti);
  - 1.3.7 väljavoolupunkt Eesti sisetarbimiseks;
  - 1.3.8 väljavoolupunkt Läti sisetarbimiseks;
  - 1.3.9 sissevoolupunkt Eesti tootmisest;
  - 1.3.10 sissevoolupunkt Läti tootmisest;
  - 1.3.11 veeldatud maagaasi rajatised sisse-/väljavoolupunkt.
- 1.4 Võrgu kasutaja esitab tüüptingimustes sätestatud juhtudel süsteemihalduriga ühendust võttes süsteemihaldurile teavet ja dokumente kas inglise keeles või selle riigi riigikeeles, kus on süsteemihalduri registreeritud asukoht. Tüüptingimustes sätestatud ja elektrooniliselt saadetud teave ja dokumendid allkirjastatakse turvalise elektroonilise allkirjaga, välja arvatud juhul, kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja lepivad kokku teisiti.
- 1.5 Võrguleping ei või olla tüüptingimuste sätetega vastuolus.
- 1.6 Tüüptingimustes kasutatud mõistetel on sama tähendus Euroopa Liidu õigusaktides kasutatud mõistetega.

2 Mõisted

- 2.1 **Lisavõimsus** on sisse- või väljavoolupunkti võimsus, mis tehakse kättesaadavaks ülekoormuse juhtimise korral või juhul, kui esitatakse registreerimiste võimsus, mis ületab võrgu kasutaja reserveeritud võimsust.
- 2.2 **Taotleja** on isik, kes esitab süsteemihaldurile taotluse, et omandada õigused kasutada ülekandesüsteemi ühises bilansipiirkonnas.
- 2.3 **Biometaan** on biogaas, mida on parandatud eesmärgiga täita kvaliteedinõuded maagaasi suhtes, mida sisestatakse ülekandesüsteemi.

- 2.4 **Tööpäev** on alates esmaspäevast reedeni iga päev, mis ei ole riigipüha üheski ühise bilansipiirkonna riigis.
- 2.5 **Võimsuse reserveerimise avaldus** on taotlus, mille võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile seoses võimsuse reserveerimisega, kasutades standardset infovahetuskanalit.
- 2.6 **Ühine bilansipiirkond** on Eesti ja Läti ühine bilansipiirkond, kus määratakse kindlaks iga võrgu kasutaja eabilansi seisund ning kus kehtivad käesolevad tüüptingimused.
- 2.7 **Liitumisleping** on ühendatud osapoole ja süsteemihalduri vaheline leping, mis käsitleb ühendatud osapoole ühendust ülekandesüsteemiga.
- 2.8 **Vastaspool** on käesolevate tüüptingimuste tähenduses füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab naaberülekandesüsteemi või veeldatud maagaasi terminale, tarnides võrgu kasutajale ülekandesüsteemi sisse- ja väljavoolupunktides gaasi, või võrgu kasutaja, kes tarnib talle gaasi.
- 2.9 **Võimsuse reserveerimine** on ülekandevõimsuse reserveerimine, kasutades standardset sideprotokolli.
- 2.10 **Energiavaldkonna identifitseerimiskood** (edaspidi: EIC-kood) on identifitseerimiskood, mis määratakse turuosalistele energiavaldkonna identifitseerimiskoodide määramise kava alusel.
- 2.11 **Sissevooluvõimsus** on ülekandesüsteemi kättesaadav võimsus asjaomases sissevoolupunktis.
- 2.12 **Sissevoolupunkt** on füüsiline või virtuaalne punkt, kus edastatakse gaasi ülekandesüsteemi ning kus algab gaasi ülekanne ülekandesüsteemi kaudu.
- 2.13 **Väljavooluvõimsus** on ülekandesüsteemi kättesaadav võimsus asjaomases väljavoolupunktis.
- 2.14 **Väljavoolupunkt** on füüsiline punkt, kus gaasi ülekanne lõpeb ja gaasi tarnitakse naaberülekandesüsteemi, jaotussüsteemi või tarbimiskohta, mis on ülekandesüsteemiga otse ühendatud. Kui jaotussüsteem on ühendatud ülekandesüsteemiga mitmes ülekandesüsteemi punktis, käsitatakse kõiki ühenduspunkte ühtse väljavoolupunktina.
- 2.15 **FCFS-põhimõte** (*First-Come-First-Served principle* ehk saabumise järjekorras teenindamise põhimõte) on võimsuse jaotamise meetod, mille puhul jaotatakse võimsust esmalt nendele võrgu kasutajatele, kes on taotlenud võimsuse reserveerimist varem.
- 2.16 **Fikseeritud tarneleping** on gaasi ostu-müügileping, mille puhul gaasi tarnitakse eelnevalt kindlaks määratud tarnegraafiku alusel.
- 2.17 **Paindlik tarneleping** on gaasi ostu-müügileping, mis võimaldab tarnida gaasi vastavalt võrgu kasutaja nõudlusele, võimaldades tarnegraafikut korrigeerida.
- 2.18 **Gaasikuu** on ajavahemik, mis algab iga kalendrikuu esimesel päeval kell 5.00 UTC ja lõpeb järgmise kalendrikuu esimesel päeval kell 5.00 UTC (alates kella 4.00st kuni 4.00ni UTC, kui kasutatakse suveaega).
- 2.19 **Gaasikvartal** on ajavahemik alates 1. jaanuaril kella 5.00st UTC kuni 1. aprillil kella 5.00ni UTC (teine kvartal); ajavahemik alates 1. aprillil kella 5.00st UTC kuni 1. juulil kella 5.00ni UTC (kolmas kvartal); ajavahemik alates 1. juulil kella 5.00st UTC kuni 1. oktoobril kella 5.00ni UTC (neljas kvartal); ajavahemik alates 1. oktoobril kella 5.00st UTC kuni 1. jaanuaril kella 5.00ni UTC (esimene kvartal) (alates kella 4.00st kuni 4.00ni UTC, kui kasutatakse suveaega).
- 2.20 **Gaasiaasta** on ajavahemik, mis algab iga aasta 1. oktoobril kell 5.00 UTC ja lõpeb järgmise aasta 1. oktoobril kell 5.00 UTC (alates kella 4.00st kuni 4.00ni UTC, kui kasutatakse suveaega).
- 2.21 **Ebabilanss** on olukord, kus võrgu kasutaja poolt ülekandesüsteemi edastatud jaotamised erinevad selle võrgu kasutaja poolt ülekandesüsteemist tehtud väljavooludest gaasipäeva jooksul.
- 2.22 **Katkestus** on võrgu kasutaja õiguste piirang ülekandesüsteemi kasutamisel, st gaasi ülekandmise õiguse piirang, kasutades reserveeritud kindlat või katkestatavat võimsust.
- 2.23 **Võrgu kasutaja** on käesolevate tüüptingimuste tähenduses isik, kes on sõlminud ülekandeteenuse lepingu ja kasutab ülekandesüsteemi teenust ühises bilansipiirkonnas.

- 2.24 **Toodang** on käesolevate tüüptingimuste tähenduses gaas, mille gaasi tootja sisestab ülekandesüsteemi tootmisrajasest, mis kasutab taastuenergia allikaid või fossiilenergia allikaid.
- 2.25 **Übermärkimine** on muutunud märkimisekorreeriv teatamine.
- 2.26 **Aruandeperiood** on ühe kuu pikkune ajavahemik.
- 2.27 **Standardne sideprotokoll** on süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vahelise infovahetuse vorming vastavalt EDIG@S-i standardile.
- 2.28 **Standardse infovahetuse kasutusjuhend** on dokument, mis käsitleb võrgu kasutaja ja süsteemihalduri vahel info vahetamise üksikasju ja põhimõtteid ning mis on kättesaadav süsteemihalduri veebisaidil.
- 2.29 **Võrguleping** on leping, mis on sõlmitud süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vahel ning mis annab võrgu kasutajale õiguse kasutada ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteeme ning tagab ülekandeteenuse toimimise võrgu kasutaja jaoks ühises bilansipiirkonnas.
- 2.30 **UIOLI-põhimõte** (*long term use it or lose it*) on ülekandesüsteemi sellise võimsuse ümberjaotamise kord, mis on korrapäraselt reserveeritud, aga mida ei kasutata, juhul kui teised võrgu kasutajad taotleavad kindlat võimsust.

3 Võrgulepingu sõlmimise kord

- 3.1 Võrgulepingu sõlmimiseks ja ülekandeteenuse kasutamiseks ühises bilansipiirkonnas esitab taotleja süsteemihaldurile, kellega bilansileping on sõlmitud, võrgulepingu sõlmimise taotluse elektrooniliselt ja vastavalt süsteemihalduri veebisaidil esitatud taotlusvormile. Koos taotlusega esitab taotleja järgmised andmed ja dokumendid:
  - 3.1.1 sellis(t)e esindaja(te) kontaktandmed, kellel on õigus võtta taotleja nimel kohustusi (omab esindusõigust) (sealhulgas täielik nimi, ametinimetus, telefoninumber, e-posti aadress), ja dokumendid, mis tõendavad esindaja(te) õigust tegutseda taotleja nimel;
  - 3.1.2 esindusõigust tõendav dokument, kui taotluse esitab taotleja volitatud esindaja;
  - 3.1.3 dokument, mis tõendab, et taotleja on registreerinud oma äritegevuse vastavalt asjaomase riigi õigusnormidele;
  - 3.1.4 dokument, mis kinnitab, et ei ole teatatud taotleja maksejõuetusmenetlusest, taotleja majandustegevust ei ole peatatud või taotlejat ei ole likvideeritud ning mis on välja antud hiljemalt üks kuu enne taotluse esitamise kuupäeva;
  - 3.1.5 teave taotleja krediitdireitingu kohta, mille on andnud üldtuntud krediidi- või reitinguagentuur (ei ole nõutav, kui on kavas esitada tagatis vastavalt tüüptingimuste punktile 13);
  - 3.1.6 süsteemihalduri nõudmisel eelmise kolme aasta (või tegeliku tegevusperioodi, võttes arvesse taotleja asutamise või sellise tegevuse alustamise aega, mille kohta majandusaasta aruanne tuleb esitada) majandusaasta aruanne või samaväärne dokument, mis tõendab taotleja majanduslikku ja finantsolukorda vastavalt asjaomase riigi õigusnormidele.
- 3.2 Kui pärast taotluse esitamist esineb taotleja andmetes või dokumentides muudatusi, peab taotleja teatama neist hiljemalt kolme tööpäeva jooksul süsteemihaldurile.
- 3.3 Süsteemihaldur hindab tüüptingimuste punktis 3.1 osutatud taotlust ja sellele lisatud dokumente kümne tööpäeva jooksul alates nende kättesaamise kuupäevast. Süsteemihaldur võib nõuda, et taotleja esitaks puuduvad dokumendid ja lisateavet.
- 3.4 Kui süsteemihaldur on nõudnud, et taotleja esitaks lisateavet või -dokumente, esitab taotleja need kümne tööpäeva jooksul alates taotluse lähetamise kuupäevast. Kui taotleja ei esita nõutud lisateavet või -dokumente selles punktis märgitud tähtaja jooksul, siis loetakse taotleja oma taotluse tagasisivõtnuks.

- 3.5 Kui taotleja on esitanud süsteemihaldurile kõik dokumendid ja kogu lisainfo, millele on osutatud tüüptingimuste punktis 3.1, koostab süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul alates dokumentide ja lisainfo kättesaamisest võrgulepingu ja saadab selle elektrooniliselt taotlejale.
- 3.6 Taotleja tagastab süsteemihaldurile allkirjastatud võrgulepingu elektrooniliselt või kahes eksemplaris, juhul kui võrguleping on allkirjastatud kirjalikult, kümne tööpäeva jooksul alates võrgulepingu saatmise kuupäevast. Kui taotleja ei tagasta süsteemihaldurile allkirjastatud võrgulepingut 15 tööpäeva jooksul alates võrgulepingu saatmise kuupäevast, loetakse taotleja oma taotluse tagasivõtnuks.
- 3.7 Süsteemihaldur allkirjastab võrgulepingu kolme tööpäeva jooksul alates sellest, kui ta on taotleja allkirjastatud võrgulepingu kätte saanud, ja saadab selle lepingu ühe eksemplari taotlejale.
- 3.8 Süsteemihaldur teavitab ühe tööpäeva jooksul pärast taotluse läbivaatamist taotlejat sellest, et ta keeldub sõlmimast võrgulepingut, saates teate taotluses märgitud e-posti aadressile. Süsteemihaldur saadab põhjendatud kirjaliku teate võrgulepingu sõlmimisest keeldumise kohta elektrooniliselt või posti teel taotluses märgitud aadressile ajavahemiku jooksul, mis on kehtestatud selle riigi seaduste alusel, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht.

4 Võimsuse jaotamine

- 4.1 Tüüptingimustes sätestatud võimsuse jaotamise mehhanismi kohaldatakse kõigis sisse- ja väljavoolupunktides, välja arvatud järgmistes:
  - 4.1.1 sisse-/väljavoolupunkt Inčukalnsi maa-alusesse gaasihoidlasse, mida reguleerivad Läti õigusaktid, mida kohaldatakse võrgu kasutajatele maa-alusele gaasihoidlale juurdepääsu andmise suhtes;
  - 4.1.2 väljavoolupunkt Eesti sisetarbimiseks;
  - 4.1.3 väljavoolupunkt Läti sisetarbimiseks.
- 4.2 Balticconnector'i sisse-/väljavoolupunktis:
  - 4.2.1 jaotatakse võimsust:
    - 4.2.1.1 võimsuse kaudse jaotamise eeskirjade alusel vastavalt tüüptingimuste punktile 4.6.2;
    - 4.2.1.2 võimsuse kaudse jaotamise eeskirjade alusel süsteemihalduri poolt vastavalt tüüptingimuste punktile 4.6.1.
- 4.3 Kolmandate riikide sisse-/väljavoolupunktides:
  - 4.3.1 jaotatakse võimsust FCFS-põhimõtte alusel vastavalt tüüptingimuste punktile 4.7;
  - 4.3.2 kohaldatakse ülekoormuse juhtimise eeskirju vastavalt tüüptingimuste punktile 5.
- 4.4 Kiemenai (Leedu-Läti) sisse-/väljavoolupunktis:
  - 4.4.1 jaotatakse võimsust:
    - 4.4.1.1 võimsuse kaudse jaotamise eeskirjade alusel vastavalt tüüptingimuste punktile 4.6.2;
    - 4.4.1.2 FCFS-põhimõtte alusel vastavalt tüüptingimuste punktile 4.7;
  - 4.4.2 kohaldatakse ülekoormuse juhtimise eeskirju vastavalt tüüptingimuste punktile 5.
- 4.5 Eesti ja Läti toodangu sissevoolupunktides ja maagaasirajatise sisse-/väljavoolupunktis:
  - 4.5.1 jaotatakse võimsust FCFS-põhimõtte alusel vastavalt tüüptingimuste punktile 4.7.
- 4.6 Võimsuse kaudse jaotamise eeskirjad
  - 4.6.1 Võrgu kasutajale jaotatakse kaudselt võimsus, tuginedes kinnitatud kogusele, mis on läbinud süsteemihalduri märkimise ja võrdlemisprotseduuri vastavalt tüüptingimuste punktile 7.
  - 4.6.2 Võrgu kasutajale jaotatakse kaudselt võimsus, tuginedes kauplemisplatvormi(de)l kauplemisele, kasutades päevakvooti, et jaotada kaudselt võimsust vastavalt sõlmitud kauplemistehingutele, nagu on kirjeldatud tüüptingimuste punktis 4.6.3.
  - 4.6.3 Kauplemisplatvormi kaudu võimsuse kaudse jaotamise eeskirjad

- 4.6.3.1 Süsteemihaldurid pakuvad osa võimsust kauplemisplatvormi(de) kaudu, mis on sõlminud süsteemihalduritega vastava kaudse võimsuse jaotamise teenuse lepingule.
- 4.6.3.2 Võimsuse kaudse jaotamise meetodit kohaldatakse vähemalt päeva standardvõimsuse toote suhtes. Turuosaliste huvi korral teevad süsteemihaldurid koostööd kauplemisplatvormiga, et laiendada pakutavaid turu võimsuse tooteid.
- 4.6.3.3 Süsteemihalduri vastaval veebisaidil avaldatakse järgmine teave:
- 4.6.3.4 võimsuse kaudset jaotamist võimaldav(ad) kauplemisplatvorm(id);
- 4.6.3.5 kauplemisplatvormi(de)l kauplemiseks antud võimsuse kogus.
- 4.6.3.6 Kauplemisplatvormi(de) kaudu võimsuse kaudseks jaotamiseks antud võimsuse kogus määratakse, tuginedes varasematele andmetele ja põhimõttele, et võimsuse puudust vähendatakse kas võimsuse kaudseks jaotamiseks kauplemisplatvormi kaudu või võimsuse kaudseks jaotamiseks kinnitatud koguse kaudu. Juhul kui eelmisel päeval jaotati kogu kauplemisplatvormi(de)le antud võimsus, võib/võivad kauplemisplatvorm(id) taotleda võimsuse summa suurendamist viie protsendi võrra. Juhul kui eelmisel päeval jaotati kogu kinnitatud koguse kaudu kättesaadavaks tehtud võimsus ja kogu kauplemisplatvormi(de)l jaotamiseks antud võimsus, võib kauplemisplatvormi(de)le antud võimsuse summat viis protsenti vähendada.
- 4.6.3.7 Süsteemihaldurid käsitlevad kõiki kauplemisplatvorme, mis pakuvad kaudset võimsuse jaotamist, võrdsena.
- 4.6.3.8 Igale vastavale kauplemisplatvormile kaudseks võimsuse jaotamiseks antud võimsuse koguse lepivad kokku süsteemihaldur ja kauplemisplatvormi käitaja ning antud võimsuse summa muutusest teatatakse süsteemihaldurile vastava veebisaidi kaudu vähemalt kolm päeva enne muudatust.
- 4.6.3.9 Kauplemisplatvorm loovutab jaotamiseks antud võimsuse ülejäänud hulga kauplemisplatvormi ja süsteemihalduri vahel kokku lepitud tähtjaks.
- 4.6.3.10 Süsteemihaldur kooskõlastab kõik kauplemisplatvormile kaudseks võimsuse jaotamiseks antud pakutud võimsuse väärtused kauplemisplatvormi ja süsteemihalduri vahel kokku lepitud tähtjaks, et maksimeerida jaotamiseks antud võimsust.
- 4.7 Võimsuse jaotamine, kasutades FCFS-põhimõtet
- 4.7.1 Süsteemihaldur võib pakkuda järgmisi standardseid võimsustooteid kindlaks ja katkestatavaks võimsuseks:
  - 4.7.1.1 pikaajaline võimsus – iga-aastane standardvõimsus on võimsus, mida pakutakse samas ulatuses kõigi gaasipäevade eest 1. oktoobril algaval gaasiaastal;
  - 4.7.1.2 lühiajalised võimsustooted:
  - 4.7.1.3 kvartaalne standardvõimsus on võimsus, mida pakutakse samas ulatuses kõigiks gaasipäevadeks asjaomases kvartalis alates vastavalt 1. oktoobrist, 1. jaanuarist, 1. aprillist või 1. juulist;
  - 4.7.1.4 kuine standardvõimsus on võimsus, mida pakutakse samas ulatuses kõigiks gaasipäevadeks kalendrikuul alates iga kuu esimesest kuupäevast;
  - 4.7.1.5 päevane standardvõimsus on võimsus, mida pakutakse järgmiseks päevaks samas ulatuses kogu gaasipäevaks;
  - 4.7.1.6 päevasisene standardvõimsus on võimsus, mida pakutakse samas ulatuses alates teatavast hetkest asjaomasel gaasipäeval kuni sama gaasipäeva lõpuni.
- 4.7.2 Võimsustooteid väljendatakse ja jaotatakse energiaühikutes ajatühiku kohta (kilovatt-tundi päevas).
- 4.7.3 Võrgu kasutajad, kes tarnivad gaasi ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemist, peavad reserveerima vastava sisse- või väljavooluvõimsuse sisse- või väljavoolupunktides.

- 4.7.4 Pikaajaline võimsuse jaotamine, kasutades FCFS-põhimõtet
- 4.7.4.1 Võrgu kasutaja esitab võimsuse reserveerimise taotluse pikaajalise standardvõimsuse kohta kolm kuud enne gaasiaasta algust kuni kell 13.00 UTC (või 12.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) päeval enne gaasiaasta algust vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile.
- 4.7.4.2 Pärast võimsuse reserveerimise taotluse saamist teavitab süsteemihaldur võrgu kasutajat võimsuse reserveerimise taotluse saamisest ühe tunni jooksul ning saadud taotluse staatusest vastavalt standardsele infovahetustle.
- 4.7.4.3 Süsteemihaldur teavitab hiljemalt järgmisel tööpäeval, mis järgneb võimsuse reserveerimise taotluse esitamisele, kell 12.30 UTC (või 11.30 UTC, kui kasutatakse suveaega) võrgu kasutajat jaotatud kindlast võimsusest vastavalt standardsele infovahetusele.
- 4.7.4.4 Kui võrgu kasutaja taotletav kindel võimsus ületab kättesaadava võimsuse ja võrgu kasutaja ei ole märkinud minimaalset aktsepteeritavat kogust, lükkab süsteemihaldur võimsuse infovahetustle taotluse tagasi ja teavitab võrgu kasutajat viivitamata vastavalt standardsele infovahetusele. Kui võrgu kasutaja osutatud minimaalne aktsepteeritav kogus on suurem kui kättesaadav võimsus, lükkab süsteemihaldur võimsuse reserveerimise taotluse tagasi ja teavitab võrgu kasutajat viivitamata vastavalt standardsele infovahetusele. Kui võrgu kasutaja osutatud minimaalne aktsepteeritav kogus on väiksem kui kättesaadav kogus või sellega võrdne, jaotab süsteemihaldur kättesaadava võimsuse.
- 4.7.4.5 Süsteemihaldur teeb jaotatud võimsuse kinnituse võrgu kasutajale kättesaadavaks hiljemalt järgmisel kalendripäeval.
- 4.7.4.6 Teavitades võrgu kasutajat pikaajalisest võimsusest, mis on jaotatud asjaomases sisse- või väljavoolupunktis, avaldavad süsteemihaldurid vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile kogu jaotatud võimsuse, mis on edastatud võrgu kasutajatele.
- 4.7.5 Lühiajaline võimsuse jaotamine, kasutades FCFS-põhimõtet
- 4.7.5.1 Võrgu kasutaja esitab lühiajalised võimsuse reserveerimise taotlused järgmiste ajavahemike jooksul:
- kvartaalse standardvõimsuse korral alates kaks gaasikuud enne gaasiaastat, sealhulgas vastavat gaasikvartalit kuni kella 13.00ni UTC gaasipäeval, mis eelneb asjaomasele gaasikvartalile;
  - kuise standardvõimsuse korral alates 20 gaasipäeva enne gaasikvartalit, sealhulgas gaasikuud kuni kella 13.00ni UTC gaasipäeval, mis eelneb vastava gaasikuu algusele;
  - järgmise päeva standardvõimsuse korral alates 14 gaasipäeva enne gaasikuud, sealhulgas vastavat gaasipäeva kuni kella 13.00ni UTC gaasipäeval D-1;
  - päevisese standardvõimsuse korral mitte enne registreerimise vastavuse tähtaega kell 15.00 UTC (või 14.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) ning hiljemalt kolm tundi enne gaasipäeva lõppu;
  - päevisese katkestatava võimsuse võib reserveerida ka, esitades märkimist alates kella 15.00st UTC (või 14.00st UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D-1 kuni kolm tundi enne gaasipäeva lõppu.
- 4.7.5.2 Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat võimsuse reserveerimise taotluse saamisest ning võimsuse reserveerimise taotluse saamise staatusest ühe tunni jooksul vastavalt standardsele infovahetust.
- 4.7.5.3 Kui võrgu kasutaja taotletav kindel võimsus ületab kättesaadava võimsuse ja võrgu kasutaja ei ole märkinud minimaalset aktsepteeritavat kogust, lükkab süsteemihaldur võimsuse reserveerimise taotluse tagasi ja teavitab võrgu kasutajat viivitamata vastavalt standardsele infovahetusele. Kui võrgu kasutaja osutatud minimaalne aktsepteeritav kogus on suurem kui kättesaadav võimsus, lükkab süsteemihaldur võimsuse reserveerimise taotluse tagasi ja teavitab võrgu kasutajat viivitamata vastavalt standardsele infovahetusele. Kui võrgu kasutaja osutatud

minimaalne aktsepteeritav kogus on väiksem kui kättesaadav kogus või sellega võrdne, jaotab süsteemihaldur kättesaadava võimsuse.

- 4.7.5.4 Süsteemihaldur teeb jaotatud võimsuse võrgu kasutajale kättesaadavaks hiljemalt järgmisel kalendripäeval.
- 4.7.5.5 Teavitades võrgu kasutajat lühiajalisest võimsusest, mis on jaotatud asjaomases sisse- või väljavoolupunktis, avaldavad süsteemihaldurid vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile kogu jaotatud võimsuse, mis on edastatud võrgu kasutajatele.
- 4.7.6 Eritingimused katkestatava võimsuse korral
  - 4.7.6.1 Süsteemihalduril on õigus pakkuda katkestatavat võimsust ühise bilansiirkonna sisse- ja väljavoolupunktides tähtajaga rohkem kui üks päev, kui vastavad kuised, kvartaalsed või aastased võimsused kindlale võimsusele on välja müüdnud või neid ei ole pakutud. Süsteemihalduril on õigus pakkuda katkestatavat järgmise päeva võimsust sisse- ja väljavoolupunktides, kui kindel võimsus järgmiseks gaasipäevaks on välja müüdnud või seda ei ole pakutud.
  - 4.7.6.2 Süsteemihaldur teeb pakutava katkestatava võimsuse reserveerimiseks kättesaadavaks kindla võimsuse reserveerimise eraldatud võimsuse tähtaja jooksul. Süsteemihaldur avaldab teavet katkestatava võimsuse kohta vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile.
  - 4.7.6.3 Kui süsteemihaldur peab vajalikuks katkestada katkestatava võimsuse pakkumine võrgu kasutajatele määral, mil see on nõutav kindla võimsuse pakkumiseks, teeb ta seda, katkestades kõigepealt võimsuse võrgu kasutajate jaoks, kes reserveerisid viimasena katkestatava võimsuse.
  - 4.7.6.4 Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat jaotatud katkestatava võimsuse katkemisest vähemalt 90 minutit ette vastava ajavahemiku jooksul, esitades võrgu kasutajale katkestusteate vastavalt standardsele infovahetusele.
  - 4.7.6.5 Süsteemihalduril on õigus muuta märkimise alusel taotletud gaasikogust märgitud katkestatavaks võimsuse alusel, et juhtida lepingulist ülekoormust.

5 Lepingulise ülekoormuse juhtimine

- 5.1 Süsteemihaldur kohaldab lepingulise ülekoormuse juhtimise meetmeid kõigis asjaomastes sisse- ja väljavoolupunktides, kus kasutatakse võimsuse reserveerimist tüüptingimuste alusel.
- 5.2 Selleks et kasutada kindlat võimsust tõhusalt ja hõlbustada võrgu kasutajatel üksnes vajaliku võimsuse reserveerimist, kui võimsuse nõudlus ületab pakkumise, kasutab süsteemihaldur ülekoormuse juhtimise meetmeid. Süsteemihaldur tegeleb ülekoormuse juhtimisega, kasutades järgmisi meetmeid:
  - 5.2.1 lepingulise võimsuse loovutamine;
  - 5.2.2 pikaajaline UIOLI-põhimõttele vastav mehhanism;
  - 5.2.3 ülemärkimis- ja tagasiostuskeem.
- 5.3 Lepingulise võimsuse loovutamine
  - 5.3.1 Võrgu kasutaja võib esitada võimsuse loovutamise taotluse reserveeritud kindlale võimsusele süsteemihaldurile pärast võimsuse jaotamise kinnitamist, aga hiljemalt kell 8.00 UTC (või 7.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D-1.
  - 5.3.2 Võimsuse loovutamise taotlust käsitatakse loovutusena osalise või kogu tooteperioodi puhul loovutatud summas, mis tähendab, et ka osaline tooteperioodi loovutamine on võimalik.
  - 5.3.3 Süsteemihaldur aktsepteerib kindla võimsuse loovutamist, mille võrgu kasutaja on reserveerinud ja mis ei ole enam järgmise päeva võimsus (kuine, kvartaalne, aastane).
  - 5.3.4 Süsteemihaldur jaotab võimsuse ümber kas osa või kogu võimsustoote ulatuses.
  - 5.3.5 Süsteemihaldur, olles saanud võrgu kasutaja võimsuse loovutamise taotluse seoses reserveeritud

kindla võimsusega, juhul kui sisse- või väljavoolupunktis esineb lepinguline ülekoormus, avaldab info võimsuse koguse ning sisse- või väljavoolupunkti kohta, kui võimsusest loobutakse, vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile.

- 5.3.6 Süsteemihaldur jaotab loovutatud võimsuse, kui teine võrgu kasutaja soovib reserveerida kindla võimsuse konkreetsetes sisse- või väljavoolupunktis. Loovutatud võimsus jaotatakse pärast seda, kui enne võimsuse loovutamist kindlaks määratud kättesaadav võimsus jaotatakse vastavalt standardsele infovahetusele.
- 5.3.7 Juhul kui süsteemihaldur saab mitmelt võrgu kasutajalt loovutamise taotluse, peaks süsteemihaldur jaotama loovutatud võimsuse ümber määral, mil selle järele esineb nõudlus, võimsuse loovutamise avalduste saamise järjekorras.
- 5.3.8 Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat, kes loovutas vastavalt jaotamisele loovutatud võimsuse ümberjaotamise võimsuse teisele võrgu kasutajale, vastavalt standardsele infovahetusele.
- 5.3.9 Võrgu kasutaja säilitab oma õigused ja kohustused seoses loovutatud võimsusega, kuni süsteemihaldur on selle täielikult või osaliselt teisele võrgu kasutajale ümber jaotanud. Võrgu kasutaja vabastatakse kohustusest maksta ümberjaotatud võimsuse eest määral, mil süsteemihaldur on saanud makse teiselt võrgu kasutajalt loovutatud võimsuse eest.
- 5.3.10 Süsteemihaldur eraldab loovutatud võimsuse kui kättesaadava võimsuse vastavalt tüüptingimuste punktis 4 sätestatud võimsuse jaotamise põhimõtetele. Lisaks hoidub võrgu kasutaja igasugusest tegevusest, mis takistab võimsuse taasturustamist.

5.4 Pikaajaline UIOLI-põhimõttele vastav mehhanism

- 5.4.1 Süsteemihalduril on õigus jõustada aastase reserveeritud koguse võõrandamine UIOLI-põhimõtte alusel, kui kehtib vähemalt üks järgmistest asjaoludest:
  - 5.4.1.1. võrgu kasutaja kasutab keskmiselt vähem kui 80% oma lepingujärgsest võimsusest nii alates 1. aprillist 30. septembrini kui ka 1. oktoobrist 31. märtsini rohkem kui üheaastase kehtivusajaga lepingu korral ning ei ole esitanud süsteemihaldurile nõuetekohast põhjendust;
  - 5.4.1.2. võrgu kasutaja registreerib asjaomasel sisse- või väljavoolupunktis rohkem kui 80% reserveeritud võimsusest ja taasregistreerib selle allpoole 80%.
- 5.4.2 Kui süsteemihaldur leiab, et kehtivad käesolevate tüüptingimuste punktis 5.4.1 sätestatud asjaolud, teavitab süsteemihaldur asjaomast võrgu kasutajat alakasutamise vastavalt standardsele infovahetusele.
- 5.4.3 Asjaomane võrgu kasutaja müüb pärast süsteemihaldurilt alakasutamise kohta teate saamist kümne kalendripäeva jooksul alakasutatud võimsuse järelturul või loovutab võimsuse süsteemihaldurile.
- 5.4.4 Võrgu kasutaja säilitab oma õigused ja kohustused võrgulepingu alusel seni, kuni võimsus jaotatakse süsteemihalduri poolt ümber, ning määral, mil süsteemihaldur ei jaota võimsust ümber.
- 5.4.5 Kui võrgu kasutaja ei ole järginud tüüptingimuste punkti 5.4.3, kaotab võrgu kasutaja reserveeritud võimsuse kasutamata osa.
- 5.5 Ülemärkimis- ja tagasiostuskeem
  - 5.5.1 Olles saanud võrgu kasutaja võimsuse reserveerimise taotluse ning lepingulise ülekoormuse juhtudel, pakub süsteemihaldur, olles hinnanud reserveeritud ja kasutatud võimsuse statistilisi andmeid teatavas sisse- või väljavoolupunktis eelmise perioodi jooksul ning teinud kindlaks, et varem ei ole kogu tehnilist võimsust selles punktis kasutatud, ning olles võtnud arvesse võimsuse kasutamata summa võimalikke stsenaariume asjaomasel ajal konkreetse perioodi jooksul, pakub turul lisavõimsust, st tehnilist võimsust ületavat võimsust.
  - 5.5.2 Lisavõimsust pakkudes võtab süsteemihaldur arvesse seonduvaid potentsiaalseid riske ja võimsuse tagasiostu tõenäosust turul.

- 5.5.3 Võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile lisavõimsuse reserveerimise taotluse gaasipäeva D kohta hiljemalt kella 8.00ks UTC (või 7.00ks, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D-1. Süsteemihaldur arvutab lisavõimsuse hiljemalt kell 10.00 UTC (või 9.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D-1 ja teavitab võrgu kasutajaid lisavõimsusest vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile. Kui gaasipäev D-1 on riigipüha või nädalavahetus, esitab võrgu kasutaja lisavõimsuse reserveerimise taotluse ning süsteemihaldur arvutab lisavõimsuse ja teavitab võrgu kasutajaid sellest viimasel tööpäeval, mis eelneb gaasipäevale D-1.
- 5.5.4 Olukorras, kus kõik võrgu kasutajad soovivad kasutada 100% reserveeritud võimsusest ning süsteemihaldur ei suuda rahuldada võrgu kasutajate vajadusi, kohaldab süsteemihaldur võimsuse tagasiostu korda, mille eesmärk on osta võrgu kasutajatelt järelturul tagasi võimsuse kogus, mis on reserveeritud ja ületab tehnilist võimsust.
- 5.5.5 Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajaid võimsuse eest nõutava tagasiostuvõimsuse kogusest ja hinnast hiljemalt kell 10.00 UTC (või 9.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile.
- 5.5.6 Võimsuse tagasiostuhind ei või olla kõrgem kui päevasise võimsuse kohta kehtestatud hind gaasipäeva eest, mil kohaldatakse tagasiostumenetlust, korrutatuna koefitsiendiga 3.
- 5.5.7 Võrgu kasutajad, kes on reserveerinud kindla võimsuse gaasipäeva eest, mille puhul kohaldatakse tagasiostumenetlust, võivad pakkuda süsteemihaldurile võimsust võimsuse tagasiostumenetluse jaoks.
- 5.5.8 Võrgu kasutaja, kes osaleb võimsuse tagasiostumenetluses, esitab süsteemihaldurile oma pakkumuse võimsuse tagasimüügiks hiljemalt kell 12.00 UTC (või 11.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D vastavalt standardsele infovahetusele. Esitades pakkumuse võimsuse tagasimüümiseks, osutab võrgu kasutaja tagasiostuks pakutava võimsuse koguse ja hinna.
- 5.5.9 Süsteemihalduril on õigus täita võimsuse tagasiostu pakkumus, mille võrgu kasutaja on esitanud, täielikult või osaliselt.
- 5.5.10 Süsteemihaldur ostab võimsuse tagasi vastavalt madalaima hinna põhimõttele, st ostes kõigepealt tagasi võimsuse, mida pakutakse madalaima hinnaga.
- 5.5.11 Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat oma nõusolekust osta võimsus tagasi ja tagasiostusummast hiljemalt kell 14.00 UTC (või 13.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D vastavalt standardsele infovahetusele.
- 5.5.12 Olles saanud süsteemihaldurilt teavet tagasiostetava võimsuse kohta, esitab võrgu kasutaja (taas)registreerimise, vähendades gaasimahtu, mida transporditakse, müüdüd võimsuse summa võrra.
- 5.5.13 Kui süsteemihaldur ei suuda pärast võimsuse tagasiostu menetlust täita kõiki registreerimisi, mis on heaks kiidetud gaasipäevaks D, piirab süsteemihaldur kindla standardvõimsuse kohaldamist. Esimesena piiratakse lühimate standardvõimsuse toodete kohaldamist (alates päevasisest võimsusest). Sama kestusega kindla standardvõimsuse kohaldamist piiratakse proportsionaalselt päeva D kohta esitatud registreerimise summaga.

6 Järelturul võimsusega kauplemine

- 6.1 Võrgu kasutaja, kes on reserveerinud võimsustooteid, võib teise võrgu kasutajaga kokku leppida ja edastada õiguse kasutada võimsust või osa sellest. Järelturul võimsusega kauplemine piirdub sisse-/väljavoolupunktis võimsuse kasutamise õiguste edastamisega teatava perioodi eest. Muid reserveeritud võimsusest tulenevad õigusi ja kohustusi, sealhulgas kohustust maksta süsteemihaldurile reserveeritud võimsuse eest, ei võõrandata teisele võrgu kasutajale.
- 6.2 Võrgu kasutajatel ei ole lubatud luua finantsinstrumente seoses võimsustega, mida müüakse

järelturul.

- 6.3 Võrgu kasutajad lepivad eelnevalt kahepoolselt kokku võimsuse edastamises ja selle tingimustes.
- 6.4 Võrgu kasutaja, kes edastab reserveeritud võimsust, ja võrgu kasutaja, kes omandab seda võimsust, teavitavad süsteemihaldurit edastatud võimsusest vastavalt standardsele infovahetusele hiljemalt kell 9.00 UTC (või kell 8.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D-1, esitades süsteemihaldurile järgmise info:
  - 6.4.1 sisse- või väljavoolupunkt;
  - 6.4.2 võimsustoote liik kooskõlas tüüptingimuste punktiga 4.8.1;
  - 6.4.3 edastatud võimsuse kogus (kilovatt-tundi päevas);
  - 6.4.4 edastatud võimsuse kasutamise perioodi algus- ja lõppkuupäev;
  - 6.4.5 mõlema poole andmed.
- 6.5 Süsteemihaldur kinnitab reserveeritud võimsuse edastamise ühe tunni jooksul pärast info saamist mõlemalt tehingu poolelt vastavalt standardsele infovahetusele.
- 6.6 Koos süsteemihalduri kinnitusega edastamise kohta on võrgu kasutaja omandanud õiguse kasutada edastatud võimsustoodet.
- 6.7 Süsteemihaldur võib keelduda kinnitamast reserveeritud võimsuse edastamist, kui:
  - 6.7.1 info võimsuse edastamise kohta saadakse üksnes ühelt võrgu kasutajalt (üks tehingu pool);
  - 6.7.2 võrgu kasutajate esitatud teave ei ühti või on ebatäielik;
  - 6.7.3 võimsuse kogus, mille võrgu kasutaja kavatseb edastada, ületab võimsust edastava võrgu kasutaja kasutamata võimsuse.
- 6.8 Võrgu kasutajal on õigus muuta võimsusega järelturul kauplemise sõlmitud ja kinnitatud tehingut võimsuse järelturul, esitades süsteemihaldurile edastamisdokumendi kohta ajakohastatud andmed vastavalt standardsele infovahetusele.
- 6.9 Selleks et tühistada süsteemihalduri kinnitatud tehingud, teavitab võrgu kasutaja süsteemihaldurit hiljemalt kell 10.00 UTC (või 9.00 UTC, kui kasutatakse suveaega) gaasipäeval D-1.
- 6.10 Tehingut käsitatakse muudetuna üksnes siis, kui mõlemad võrgu kasutajad, kes on varem teatanud tehingu sõlmimisest, on teavitanud süsteemihaldurit võimsuse õiguste edastamise ajakohastamisest. Kui tehingu muutumist käsitlev teave saadakse ainult ühelt võrgu kasutajalt, ei käsitata tehingut muutununa ning süsteemihaldur teavitab viivitamata sellest vastaspooli vastavalt standardsele infovahetusele.

7 Märkimine ja übermärkimine

- 7.1 Võrgu kasutaja, kes soovib sisse- või väljavooluna edastada ülekandesüsteemist konkreetset gaasikogust sisse- või väljavoolupunktides, esitab süsteemihaldurile märkimise või übermärkiminevastavalt standardsele infovahetusele järgmistel tingimustel.
  - 7.1.1 Tüüptingimuste punktis 4.1 osutatud sisse- ja väljavoolupunktide puhul
    - Märkimine, mille võrgu kasutaja esitab gaasi mahu kohta, mida soovitatakse süsteemi sisestada, ei pea vastama süsteemist väljavõetavate gaasimahtude registreerimistele ning vastupidi, sest gaasi võib osta ja müüa ühise bilansi piirkonna siseselt virtuaalses kauplemispunktis.
  - 7.1.2 Inčukalnsi maa-alusest gaasihoidlast sissevooluks ja sellesse väljavooluks peavad registreerimised ja übermärkimineolema kooskõlas ka kehtivate õigusaktidega, mis käsitlevad juurdepääsu Inčukalnsi maa-alusesse gaasihoidlasse.
  - 7.1.3 Sisse- ja väljavoolupunktide puhul, kus kohaldatakse võimsuse reserveerimist FCFS-põhimõtte alusel vastavalt tüüptingimuste punktidele 4.3, 4.4 ja 4.5
    - 7.1.3.1 Kui märkimises esitatud kogus on suurem kui võimsus, mille võrgu kasutaja on reserveerinud asjaomaseks gaasipäevaks kõigis sisse- ja väljavoolupunktides, kus võimsuse reserveerimist

- kohaldatakse, lükkab süsteemihaldur märkimise tagasi ja teavitab viivitamata võrgu kasutajat vastavalt standardsele infovahetusele.
- 7.1.3.2 übermärkimine tähtajal vastavalt tüüptingimuste punktile 7.9 käsitatakse üleregistreerimise kogust gaasipäeva D eest katkestatava võimsuse reserveerimise taotlusena katkestatavaks päevasiseseks lisavõimsuseks.
  - 7.1.3.3 Kui asjaomase gaasipäeva kohta ei ole saadaval päevasisest võimsust, lükkab süsteemihaldur übermärkimise tagasi ning ei võimalda võrgu kasutajale lisavõimsust. Võrgu kasutajat teavitatakse võimalusest reserveerida katkestatav võimsus, kui see on kättesaadav.
  - 7.1.4 Tüüptingimuste punktis 4.2 osutatud sisse- ja väljavoolupunktide puhul
    - 7.1.4.1 Märkimist käsitatakse kaudse võimsuse jaotamise taotlusena ning võimsus jaotatakse kinnitatud koguse alusel.
  - 7.2 Võrgu kasutaja esitab märkimise või übermärkimise süsteemihaldurile vastavalt tüüptingimuste punktile 7.9 punktis 1.4 loetletud sisse-/väljavoolupunktide kohta.
  - 7.3 Võrgu kasutaja võib korrigeerida registreerimist, esitades süsteemihaldurile übermärkimise vastavalt tüüptingimuste punktile 7.9.
  - 7.4 Kui võrgu kasutaja ei esita registreerimist gaasipäeva D kohta, eeldab süsteemihaldur, et võrgu kasutaja märkimine võrdub nulliga.
  - 7.5 Kui registreeritud kogus on suurem kui võimsus, mille võrgu kasutaja on reserveerinud asjaomaseks gaasipäevaks, lükkab süsteemihaldur registreerimise tagasi ja teavitab sellest võrgu kasutajat, välja arvatud punktides, kus kohaldatakse kaudset võimsuse jaotamist.
  - 7.6 Kui übermärkimise kogus on suurem kui võimsus, mille võrgu kasutaja on asjaomaseks gaasipäevaks reserveerinud, käsitatakse übermärkimise võimsuse reserveerimise taotlusena katkestatavaks võimsuseks, kui see on kättesaadav summas, milles übermärkimine ületab juba reserveeritud võimsuse.
  - 7.7 Viimast süsteemihalduri poolt (über)märgitud ja kinnitatud gaasikogust võetakse arvesse kõigil võrdlemisprotseduuridel konkreetse gaasipäeva puhul.
  - 7.8 Märkimise ja übermärkimise sisu
    - 7.8.1 Esitades süsteemihaldurile märkimise või übermärkimise peab võrgu kasutaja esitama standardses sideprotokollis vähemalt järgmise info:
      - 7.8.1.1 sisse-/väljavoolupunkti EIC-kood;
      - 7.8.1.2 gaasi voolusuund;
      - 7.8.1.3 võrgu kasutaja EIC-kood;
      - 7.8.1.4 võrgu kasutajaga seotud vastaspoole EIC-kood;
      - 7.8.1.5 gaasivoo algus- ja lõpuaeg, mille kohta märkimine või übermärkimine esitatakse;
      - 7.8.1.6 gaasi kogus kilovatt-tundides, mille transportimist taotletakse gaasipäeva igas tunnis;
      - 7.8.1.7 gaasipäev D, mille puhul märkimine on kohaldatav.
  - 7.9 Märkimise ja übermärkimise esitamise ja kinnitamise tingimused
    - 7.9.1 Võrgu kasutaja võib esitada registreerimise gaasipäeva D kohta hiljemalt kell 13.00 UTC talveaja järgi ja 12.00 UTC suveaja järgi gaasipäeval D-1.
    - 7.9.2 Võrgu kasutaja võib esitada übermärkimise mis tahes übermärkimise perioodil, mis algab kohe pärast registreerimise kinnitamise tähtaja lõppu ja lõppeb kolm tundi enne gaasipäeva D lõppu. Übermärkimise tsükkel algab iga tunni alguses übermärkimise perioodi jooksul.
    - 7.9.3 Übermärkimise perioodil võib võrgu kasutaja ajakohastada märkida üksnes tundideks, mida ei ole sisestatud võrdlemisprotseduuris, vastavalt võrdlemise tähtaegadele, mis on sätestatud tüüptingimuste punktis 7.11.
    - 7.9.4 Kui võrgu kasutaja on esitanud märkimise gaasipäeva D kohta tüüptingimuste punktis 7.11

sätetatud tähtaja jooksul, teavitab süsteemihaldur võrgu kasutajat gaasi kogusest, mis on kinnitatud gaasipäeva D kohta, hiljemalt kell 15.00 UTC talveaja järgi ja 14.00 UTC suveaja järgi gaasipäeval D-1 vastavalt standardse infovahetuse kasutusjuhendile, märkides järgmist:

- 7.9.4.1 kas märkimine kinnitati;
- 7.9.4.2 kas märkimises nimetatud gaasi kogust on vähendatud või see on tagasi lükatud vastavalt tüüptingimuste punktile 7.10;
- 7.9.4.3 kas märkimises nimetatud gaasi kogust vähendatakse tingituna gaasi koguse võrdlemise protseduurist süsteemihalduri või naabersüsteemihalduri taotlusel.
- 7.9.5 Übermärkimise perioodi ajal on võrgu kasutajal õigus korrigeerida kinnitatud kogust gaasipäeva D eest, mille puhul ei ole alanud võrdlemisprotseduur, vastavalt järgmisele:
  - 7.9.5.1 võrgu kasutaja võib korrigeerida gaasipäeva D kinnitatud kogust alates kella 15.00st UTC talveaja järgi ja 14.00st UTC suveaja järgi gaasipäeval D-1 ning kuni kella 3.00ni UTC talveaja järgi ja 2.00ni UTC suveaja järgi gaasipäeval D-1;
  - 7.9.5.2 võrgu kasutaja võib korrigeerida kinnitatud kogust ülejäänud tundideks, mille puhul ei ole alustatud võrdlemisprotseduuri, gaasipäevaks alates kella 3.00st UTC talveaja järgi ja 2.00 UTC suveaja järgi gaasipäeval D-1 ning kuni kella 2.00ni UTC talveaja järgi ja 1.00ni UTC suveaja järgi gaasipäeval D;
- 7.9.6 Kehtivana käsitatakse viimast übermärkimist, mis on saadud võrgu kasutajalt enne übermärkimise tsükli algust.
- 7.9.7 Olles saanud übermärkimise, teatab süsteemihaldur kahe tunni jooksul alates järgmise übermärkimisetsükli algusest vastavalt standardsele infovahetusele võrgu kasutajale:
  - 7.9.7.1 kas esitatud übermärkimine on kinnitatud;
  - 7.9.7.2 kas gaasi kogust on võrdlemise ajal vähendatud või sellest on keeldutud.
- 7.9.8 Süsteemihaldur hindab üksnes viimast märkimist ja übermärkimist, mis on esitatud õigel ajal asjaomaseks perioodiks konkreetnes sisse- või väljavoolupunktis.
- 7.9.9 Hinnates seda, kas märkimine on esitatud õigel ajal, võtab süsteemihaldur arvesse üksnes registreerimise kättesaamise ja mitte selle saatmise aega.
- 7.9.10 Süsteemihalduril on õigus peatada übermärkimise esitamise tsükkel või seda pikendada. Süsteemihaldur teavitab seotud võrgu kasutajaid igast olukorrast vastavalt standardsele infovahetusele.
- 7.10 Märkimise ja übermärkimise vähendamine ja tagasilükkamine
  - 7.10.1 Süsteemihaldur võib vähendada märgitud või übermärgitud gaasimahtu tingituna tehnilisest õnnetusjuhtumist ülekandesüsteemis, gaasi kvaliteedi mittevastavusest või muudest põhjustest, mis on sätestatud tüüptingimuste punktis 11, proportsionaalselt kinnitatud kogusega.
  - 7.10.2 Süsteemihalduril on õigus lükata tagasi märkimine või übermärkimine, teavitades võrgu kasutajat registreerimise saamisel vastavalt standardsele infovahetusele, kui kehtib üks järgmistest tingimustest:
    - 7.10.2.1 märkimise või übermärkimise sisu ei vasta tüüptingimuste punktis 7.8.1 sätestatud nõuetele;
    - 7.10.2.2 märkimise või übermärkimise esitas isik, kellele ei ole võrgulepingu alusel õigust seda teha.
  - 7.10.3 Süsteemihalduril on õigus lükata tagasi märkimine või übermärkimine või seda vähendada, teavitades võrgu kasutajat võrdluse kinnitamisel, vastavalt standardsele infovahetusele, kui kehtib üks järgmistest tingimustest:
    - 7.10.3.1 märkimine või übermärkimine ületab võrgu kasutajale jaotatud võimsuste koguse ja lisavõimsust ei saa übermärkimise kaudu jaotada, võttes arvesse muutuva voo muutuse piiranguid (mis tähendab seda, et igakuine samas koguses võimsus ei ole piisav, et võimaldada tehniliselt gaasivoo muutust);

- 7.10.3.2 süsteemihaldur ei saa naabersüsteemihaldurilt teavet, mida on vaja gaasimahu ühtlustamiseks;
- 7.10.3.3 übermärkimise aktsepteerimise korral esineb eeldatav muutus gaasi voolusuunas enne übermärkimise perioodi lõppu;
- 7.10.3.4 märkimist ei ole esitatud tüüptingimustes sätestatud tingimuste kohaselt;
- 7.10.3.5 erakorralise sündmuse või olukorra puhul, kui ilmneb selge oht süsteemi turvalisusele ja stabiilsusele.
- 7.11 Kui võrgu kasutaja lükkab märkimise tagasi, kasutab süsteemihaldur viimast kinnitatud võrgu kasutaja märkimist või übermärkimist (nende olemasolul).
- 7.12 Märkimise võrdlemine protseduur
- 7.12.1 Süsteemihaldur kasutab korrapäraselt võrdlemisprotseduuri et kinnitada naabersüsteemihalduriga, et veenduda kas gaasimaht, mis on kavandatud sisse- või väljavooluks konkreetsetes süsteemi punktis, nagu on esitatud võrgu kasutaja esitatud märkimises, vastab gaasi hulgale, mis on kavandatud sisse- või väljavooluks seoses võrgu kasutaja märkimisega.
- 7.12.2 Kui märkimises osutatud gaasimaht ei ühti, siis kohaldavad naabersüsteemihaldurid võrdlemise põhimõtteid, mis on kokku lepitud asjaomase ühenduspunkti koostöölepingutes.
- 7.12.3 Võrdlemise reegel Inčukalnsi maa-aluse gaasihoidla puhul on väiksema koguse reegel.
- 7.12.4 Pärast gaasivoolu koguse võrdlemist naabersüsteemihalduri hoidla käitajaga või väiksema koguse reegli kohaldamisel käsitatakse registreerimist kinnitatuna ning süsteemihaldur saadab võrgu kasutajale teate, mis on sätestatud punktis 7.9.4. Märkimise kinnitamise korral teavitab süsteemihaldur naaberülekanandesüsteemi käitajat või hoidla käitajat.

8 Gaasi koguste jaotamine

- 8.1 Üldsätted
- 8.1.1 Süsteemihaldur jaotab gaasi koguse võrgu kasutajale iga gaasipäeva D eest igas sisse- või väljavoolupunktis.
- 8.1.2 Võrgu kasutaja gaasikoguste jaotamine on võrdne viimase kinnitatud kogusega selle gaasipäeva D eest pärast gaasi koguse võrdlemist naabersüsteemihalduriga füüsilises ühenduspunktis.
- 8.1.3 Võrgu kasutaja jaotamine sisse- või väljavoolupunktis maa-aluse gaasihoidlaga määratakse kindlaks järgmiselt:
  - 8.1.3.1 eelnev jaotamine peab olema võrdne vähemalt viimase kinnitatud gaasikogusega, millele on viidatud märkimise või übermärkimisel gaasipäeva D puhul pärast gaasikoguse võrdlemist hoidla käitajaga;
  - 8.1.3.2 lõplik jaotamine on kättesaadav pärast hoidla käitaja esitatud ajakohastatud andmeid hiljemalt 8. kalendripäeval pärast kuu lõppu.
- 8.1.4 Jaotamine võrgu kasutajale kolmandatest riikidest lähtuvates sissevoolupunktides määratakse kindlaks järgmiste kriteeriumide alusel:
  - 8.1.4.1 võrgu kasutajale fikseeritud tarnelepingu jaotamine on samaväärne viimase kinnitatud gaasi kogusega, millele on viidatud märkimises või übermärkimises;
  - 8.1.4.2 kui on kokkulepe, millega kehtestatakse operatiivtasakaalustamiskonto naaberkäitaja või võrgu kasutaja(te) ja süsteemihalduri vahel, võrdub jaotamine võrgu kasutajale viimase kinnitatud kogusega. Erinevus registreeritud voo ja mõõdetud koguse vahel jaotatakse operatiivtasakaalustamiskontole;
  - 8.1.4.3 kui ei ole kokkulepet, millega kehtestatakse operatiivtasakaalustamiskonto, jaotab süsteemihaldur erinevuse registreeritud voo ja mõõdetud koguse vahel kõigi võrgu kasutajate määrgitud gaasikogusega proportsionaalselt, välja arvatud juhul, kui tarnelepingu tingimustega on tõendatud, et asjaomaseks perioodiks on sõlmitud fikseeritud leping. Jaotatud gaasikogus ei ületa

paindlikkuse piire, mis on määratud kindlaks võrgu kasutaja paindlikus tarnelepingus.

8.1.4.4 Lõplik jaotamine viiakse lõpule hiljemalt kaheksa kalendripäeva pärast aruandeperioodi lõppu (kuu).

8.1.5 Jaotamine võrgu kasutajale tema riigisisestes väljavoolupunktides määratakse kindlaks järgmiselt:

8.1.5.1 seoses üle mitme päeva mõõdetavate väljavooludega:

8.1.5.1.1. et määrata kindlaks päevane tarnitud gaasi maht, kasutatakse prognoosiva isiku esitatud päevase gaasitarbimise andmeid;

8.1.5.1.1. hiljemalt 8. kalendripäeval pärast aruandeperioodi korrigeeritakse gaasi kogust, tuginedes tegelikule kogusele, mida on arvestatud aruandeperioodi jooksul, kui jaotussüsteemi haldur esitab sellised andmed.

8.1.5.2 seoses iga päev mõõdetavate väljavooludega:

8.1.5.2.1. väljavoolupunktis, kus tarbija on otse ühendatud ülekandesüsteemi, määratakse jaotamine kindlaks mõõdetud koguse alusel;

8.1.5.2.2. väljavoolupunktis, kus gaasi tarnitakse jaotussüsteemi, on võrgu kasutajale jaotamine võrdne mõõdetud kogusega. Mõõdetud koguse määrab kindlaks süsteemihaldur, tuginedes jaotussüsteemi haldurilt saadud infole. Süsteemihaldur esitab teavet võrgu kasutajale eraldatud koguse kohta gaasipäeval D+1;

8.1.5.2.3. biometaani sissevoolupunktides määratakse jaotamine kindlaks mõõdetud koguse alusel. Ühes biometaani sissevoolupunktis on lubatud sisestada gaasi üksnes ühel võrgu kasutajal.

8.2 Info vahetamine jaotatud gaasi koguse kohta

8.2.1 Süsteemihaldur esitab võrgu kasutajale päevased ja kuised andmed talle jaotatud gaasimahu kohta.

8.2.2 Süsteemihaldur teavitab vastavalt standardsele infovahetusele võrgu kasutajat jaotamisest gaasipäeval D konkreetse sisse- ja väljavoolupunktis hiljemalt kell 12.00 UTC talveaja järgi ja kell 11.00 UTC suveaja järgi gaasipäeval D+1.

8.2.2.1 Süsteemihaldur teavitab vastavalt standardsele infovahetusele võrgu kasutajat lõplikust kuisest jaotamisest hiljemalt kell 7.00 UTC suveaja järgi ja 8.00 UTC talveaja järgi kuuendal kalendripäeval pärast aruandeperioodi igas välja- ja sissevoolupunktis, mida kasutatakse maksmiseks (teave esitatakse päevase ja kuise gaasimahu väärtuse ja kogu kütteväärtuse kohta).

9 Korrektsioonid

9.1 Gaasi mõõtmisandmeid võib aasta jooksul uuesti korrigeerida vastavalt jaotussüsteemi halduri esitatud andmetele või süsteemihalduri korrigeeritud andmetele. Ajakohastatud andmed jaotussüsteemi haldurilt esitatakse koos eelmise aruandeperioodi andmetega.

9.2 Gaasi eelneva mõõdetud koguse ja uuesti korrigeeritud koguse erinevus asjaomases sisse- või väljavoolupunktis määrab kindlaks selle kuu ühtlustamiskoguse.

9.3 Korrigeeritud gaasikogust võetakse arvesse järgmises arvete esitamise menetluses, mis on sätestatud tüüptingimuste punktis 12.

10 Süsteemi opereerimine ja gaasi sisenemise sätted

10.1 Gaasi kvaliteet

10.1.1 Gaasi komponendid ja kvaliteedinäitajad asjaomase ühise bilansipiirkonna riigi sissevoolupunktides peavad vastama kohaldatavates riigi õigusaktides sätestatud nõuetele.

10.1.2 Gaasi kvaliteeti mõõdetakse järgmistes kohtades:

10.1.2.1 Kiemenai ühenduspunkt;

10.1.2.2 Balticconnector'i ühenduspunkt;

- 10.1.2.3 tüüptingimuste punktis 1.5.1 sätestatud sissevoolupunktid kolmandate riikidega;
- 10.1.2.4 Inčukalnsi maa-aluse gaasihoidla sisse- ja väljavoolupunkt;
- 10.1.2.5 sissevoolupunkt LNG-rajatisse;
- 10.1.2.6 sissevool Läti ja Eesti tootmisest.
- 10.1.3 Kui sissevoolupunkti tarnitud gaas ei vasta gaasi kvaliteedi nõuetele, on süsteemihalduril õigus keelduda gaasi aktsepteerimast ja edastamast.
- 10.1.4 Kui väljavoolupunkti edastatud gaas ei vasta gaasi kvaliteedinõuetele, on võrgu kasutajal õigus keelduda aktsepteerimast seda gaasi, esitades teavet mõõtmise kõrvalekalde kohta nõutavatest parameetritest, mis on sätestatud riigi õigusaktides.
- 10.2 Gaasi koguse arvestus
- 10.2.1 Süsteemihaldur koostöös naabersüsteemihalduritega tagab ülekantud gaasi arvepidamise sisse- ja väljavoolupunktides ja gaasi mõõtekohtades, salvestades ülekantud gaasi koguse, surve ja temperatuuri korrapäraselt asjaomastes õigusaktides nõutud sagedusega.
- 10.2.2 Süsteemihaldur kasutab gaasiarvetel ja aruannetes energiaühikuid (kilovatt-tund).
- 10.3 Hooldus
- 10.3.1 Süsteemihaldur avaldab oma veebisaidil tööde kava, mida tuleb teha ülekandesüsteemis, märkides ülekandesüsteemi ehitus-, rekonstrueerimis- ja hooldustööd, mida kavandatakse jooksvaks aastaks ning mis võivad mõjutada võrgu kasutajate õigusi, mis on sätestatud käesolevates tüüptingimustes.
- 10.3.2 Süsteemihaldur avaldab hiljemalt 42 kalendripäeva enne tööde algust oma veebisaidil info gaasivõrgu kavandatavate hooldus-, remondi- ühendus- või ühenduse katkestamise tööde kohta ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemis, märkides tööd, mille jooksul gaasi edastamine lõpetatakse või seda piiratakse, ning teavitab süsteemi kasutajaid võrgulepingus sätestatud korras.
- 10.3.3 Ülekandeteenuste peatamise või piiramise korral teavitab süsteemihaldur viivitamata võrgu kasutajaid võrgulepingus sätestatud korras sellest, mis ajast alates ja milliseks ajaks gaasiülekanne piiratakse.
- 10.3.4 Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajaid võrgulepingus sätestatud korras katkestatavate ülekandeteenuste plaanivälisest lõpetamisest ja selliste teenuste taastamise tõenäolisest ajast kohe pärast sellise lõpetamise vajaduse kindlaksmääramist.

11 Ülekandesüsteemi teenuse peatamine või piiramine

- 11.1 Süsteemihalduril võib olla õigus võtta meetmeid, mis võivad kaasa tuua võimsuse peatamise või piiramise erakorraliste juhtumite korral, mis ei kuulu vääramatu jõu sündmuste alla. Sellise erakorralise juhtumi puhul teeb süsteemihaldur mõistlikke jõupingutusi ja võtab meetmeid, et tagada viivitamata teenuse jätkuvus eesmärgiga minimeerida võrgu kasutajatele avalduvat mõju.
- 11.1.1 Süsteemihaldur võib peatada gaasi sisestamise ülekandesüsteemi, oma ülekande või väljavõtmise ülekandevõrgust või seda piirata eelnevalt hoiatamata järgmistel juhtudel:
  - 11.1.1.1 võrgu kasutaja gaasitarnevõrk, mis on otse ühendatud ülekandevõrku, seab ohtu inimelu, tervise või vara;
  - 11.1.1.2 gaasi sissevoolu rõhk ei vasta gaasivõrgu haldurite vahelises koostöölepingus või süsteemihalduri ja ülekandevõrku ühendatud poole vahelises ühenduse loomise lepingus sätestatud nõuetele;
  - 11.1.1.3 ülekandevõrgus on juhtunud õnnetus või esineb erakorraline olukord, mis on määratletud riigi õigusaktides või Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määruses (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010;
  - 11.1.1.4 riigis on välja kuulutatud energiakriis, nagu see on riigi õigusaktides kindlaks määratud;

- 11.1.1.5 ülekandesüsteemis, jaotussüsteemis, maa-aluses gaasihoidlas on kahjustused, mis võivad tekitada ülekandesüsteemi õnnetusi;
- 11.1.1.6 ülekandesüsteem, gaasijaotussüsteem, maa-alune gaasihoidla on tavapärasest toimimisest kõrvale kaldunud või on kahjustunud ning naabersüsteemihaldur, jaotussüsteemi haldur, hoidla haldur on taotlenud viivitamatut sellesse võrku või sellest võrgust gaasi ülekandmise peatamist;
- 11.1.1.7 gaasi sisestamine sissevoolupunktides, mis on sätestatud tüüptingimuste punktis 1.3, peatatakse või seda piiratakse põhjustel, mis ei ole süsteemihalduri kontrolli all;
- 11.1.1.8 ülekandevõrgu toimimine ja ohutus on ohus tingituna võrgu kasutaja tekitatud eabilansist;
- 11.1.1.9 vaja on teha erakorralisi hooldustöid, et kõrvaldada erakorraline olukord ülekandevõrgus või maa-aluses gaasihoidlas;
- 11.1.1.10 ülekandesüsteemi gaasi sissevoolu kvaliteedinäitajad ei vasta gaasi kvaliteedinõuetele;
- 11.1.1.11 kui võrgu kasutaja ei maksa gaasi ülekandeteenuse eest õigel ajal ja tüüptingimustes kindlaks määratud tingimustel.
- 11.1.2 Kui gaasi ülekanne peatatakse või seda piiratakse, avaldab süsteemihaldur hiljemalt 24 tundi pärast maagaasi ülekandeteenuse peatamist või piiramist seda puudutava info oma veebisaidil ja teavitab süsteemi kasutajaid võrgulepingus sätestatud korras.
- 11.1.3 Süsteemihaldur võib peatada gaasi sisestamise ülekandesüsteemi, oma ülekande või väljavõtmise ülekandevõrgust või seda piirata, teatades võrgu kasutajale vähemalt viis kalendripäeva ette järgmistel juhtudel:
  - 11.1.3.1 võrgu kasutaja ohustab oma tegevuse või tegevusetusega ülekandevõrgu talitlust ja ohutust või avaldab negatiivset mõju gaasi kvaliteedile;
  - 11.1.3.2 on vaja teha gaasivõrgu hooldus- või ühendustöid;
  - 11.1.3.3 muudel iga süsteemihalduri riigi õigusaktides sätestatud juhtudel.

12 Arvete esitamine ja tasumine

- 12.1 Võrgu kasutajad tasuvad ülekandesüsteemi teenuste eest (ülekandesüsteemi võimsuse reserveerimine sisse- ja väljavoolupunktis) vastavalt tüüptingimustes sätestatud tähtaegadele ja korrale ning vastavalt kohaldatavatele tariifidele, mis on kehtestatud süsteemihalduri riigi õiguses sätestatud korras.
- 12.2 Süsteemihalduril on õigus süsteemihalduri riigi õigusega sätestatud korras ja tingimustel kohaldada ühepoolset ülekandeteenuse tariife.
- 12.3 Vastavalt tariifide kehtestamise korrale iga süsteemihalduri riigi õiguse alusel esitatakse võrgu kasutajatele võimsustoodete eest arve, lähtudes tariifidest, mida kohaldatakse sel ajal ja siis, kui süsteemihaldur osutab ülekandesüsteemi teenuseid, välja arvatud juhul, kui otsuses, mis käsitleb tariifi kehtestamist riigi õiguse alusel, on sätestatud sõnaselgelt teisiti.
- 12.4 Käesolevaid tüüptingimusi ei kohaldata tasu suhtes, mida makstakse ülekandeteenuste osutamise eest väljavooluks Eesti sisetarbimise koondpunkti. Väljavoolul Eesti sisetarbimise koondpunktist kohaldatakse „Elering AS gaasi siseriikliku ülekandeteenuse tüüptingimusi“.
- 12.5 Vastavalt jaotusvõrguettevõtja esitatud andmetele, mõõteandmetele tarnekohtades, mis on ühendatud otse ülekandesüsteemiga, ja/või vastavalt edastatud gaasi aktile koostab süsteemihaldur aruande edastatud gaasi koguse kohta igal aruandeperioodil ning esitab selle võrgu kasutajale koos arvega punktis 8.2 osutatud korras.
- 12.6 Süsteemihaldur esitab võrgu kasutajale arve ülekandeteenuste eest, mida on osutatud aruandeperioodil, järgmise aruandeperioodi 10. kalendripäevaks. Süsteemihaldur märgib arvele jaotatud võimsustooded ja võrgu kasutaja summa aruandeperioodil kilovatt-tundides.
- 12.7 Süsteemihaldur saadab arve võrgu kasutaja e-posti aadressile, mis on märgitud võrgulepingus.

Arve kehtib ilma allkirjata ning see asendatakse volitusega või allkirjastatakse turvalise elektroonilise allkirjaga. Arve kättesaamise kuupäev on selle lähetamise kuupäev.

- 12.8 Kõik maksed tehakse eurodes süsteemihalduri kontole, mis on märgitud võrgulepingus.
- 12.9 Võrgu kasutaja maksab ülekandesüsteemi teenuse eest kalendrikuus 10 kalendripäeva jooksul alates arve väljaandmise kuupäevast. Kui tähtaeg on laupäeval, pühapäeval või riigipühal riigis, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht, on arve maksmise lõpptähtpäev järgmine tööpäev.
- 12.10 Kõiki makseid käsitatakse tehtuna kuupäeval, mil vastavad summad on krediteeritud arve väljastanud poole pangakontole. Olenemata sellest, kuidas on märgitud maksekorraldusele, käsitatakse kõiki laekunud makseid maksekohutuse mõttes järgmises järjekorras 1. viivis, 2. eelmiste aruandeperioodide tasumata summad, 3. jooksvad maksed.
- 12.11 Kui võrgu kasutaja ei maksa aruandeperioodil osutatud ülekandesüsteemi teenuse eest punktis 12.9 märgitud tähtaja jooksul, arvestab süsteemihaldur viivist määraga 0,05% tähtajaks tasumata summalt iga viivitatud päeva eest. Viivist arvestatakse kord kuus ja see märgitakse koos muu infoga arvele, mis esitatakse eelmisel kuul osutatud ülekandesüsteemi teenuste eest.
- 12.12 Lepingust tulenevatele sanktsioonide maksimumsumma suurustele kohaldatakse põhimõtteid vastavalt süsteemihalduri registrijärgses riigis kehtivatele reeglitele.

13 Krediidivõimelisus, krediidihaldus ja tagatised

- 13.1 Kui ülekandesüsteemi leping sõlmitakse Eesti süsteemihalduriga, esitab võrgu kasutaja asjakohase tagatise võrgu kasutaja kohustuste täitmiseks ülekandesüsteemi lepingu alusel kooskõlas tüüptingimuste lisaga 1.
- 13.2 Kui ülekandesüsteemi leping sõlmitakse Läti süsteemihalduriga, esitab võrgu kasutaja tagatise (finantsteenuste osutaja garantii või tagatisraha vormis) võrgu kasutaja kohustuste täitmiseks ülekandesüsteemi lepingu alusel kooskõlas käesolevate tüüptingimuste lisas 2 sätestatud kriteeriumide ja nõuetega.

14 Vaidluste lahendamine ja kohaldatav õigus

- 14.1 Kõik vaidlused ja erimeelsused (edaspidi selles punktis: vaidlus), mis tekivad seoses võrgulepingu ja (või) tüüptingimuste rakendamisega ja sätete kohaldamisega, lahendatakse vastastikuste läbirääkimiste teel kooskõlas tüüptingimuste ja kohaldatavate õigusaktidega. Vaidluse korral esitab selle algatanud pool teisele poolele kirjaliku teate, mis sisaldab vaidluse kirjeldust, väljapakutud lahendust ning isikuid, kes on volitatud pidama poole nimel läbirääkimisi seoses vaidlusega.
- 14.2 Kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei suuda lahendada vaidlust läbirääkimiste teel 30 tööpäeva jooksul alates selle tekkimisest (välja arvatud juhul, kui poolte volitatud esindajad on kokku leppinud teistsuguse tähtaja), antakse vaidlus süsteemihalduri riigi õiguse alusel kirjeldatud korras ja juhtudel asjaomasele riiklikule reguleerivale asutusele vaidluse kohtuväliseks läbivaatamiseks või otse selle riigi kohtule, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht.
- 14.3 Võrgulepingut ja tüüptingimusi reguleerib selle riigi õigus ning neid mõistetakse ja tõlgendatakse kooskõlas selle riigi õigusega, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht.

15 Võrgulepingu muutmine ja ülesütlemine

- 15.1 Võrgulepingut võib muuta mõlema poole kirjalikul nõusolekul, kui muudatus ei ole vastuolus tüüptingimustega või muude sätetega õigusaktidest.
- 15.2 Süsteemihalduril on õigus muuta võrgulepingus sätestatud tingimusi, tingimusel et need muudatused kooskõlastatakse ühises bilansipiirkonnas tegutsevate süsteemihaldurite vahel.

Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat kirjalikult ja avaldab muudatused oma veebisaidil hiljemalt kolmekümmend (30) kalendripäeva enne muudatuste jõustumist.

- 15.3 Süsteemihalduril on ühepoolset õigus muuta võrgulepingut viivitamatult seaduses sätestatud olukordades, kui see on vajalik, et järgida kohaldatavaid õigusnorme ja/või määrusi ja/või otsuseid, mille on välja andnud riigi või rahvusvahelised kohtud või ametiasutused, sealhulgas haldusotsuseid ja nendega seotud otsuseid/seisukohti mille on välja andnud riigi reguleerivad asutused, või järgida üldiselt heaks kiidetud tehnilisi standardeid, tingimusel et muudetud tüüptingimused ja (või) võrguleping ei riku kehtivaid ja kohaldatavaid õigusakte. Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat võimalikest muudatustest esimesel võimalusel enne muudatuste rakendumist.
- 15.4 Võrgulepingu võib üles öelda poolte ühisel kirjalikul kokkuleppel.
- 15.5 Võrgulepingu võib üles öelda ühepoolset, kui pool teatab teisele poolele 30 kalendripäeva kirjalikult ette võrgulepingu ülesütlemisest, juhul kui viimasena nimetatud pool ei täida või täidab mittekohaselt võrgulepingut, tingimusel et seda üles öelda sooviv pool on nõudnud kirjalikult, et oluline rikkumine kõrvaldatakse, ning teine pool ei ole kõrvaldanud olulist rikkumist kümne tööpäeva jooksul alates selle nõude kättesaamisest. Sellisel juhul pool, kes soovib võrgulepingut üles öelda.
- 15.6 Võrgulepingu oluline rikkumine hõlmab järgmisi asjaolusid:
- 15.7 võrgu kasutaja ei tasu ettenähtud ajal saadud ülekandeteenuste eest;
- 15.8 kui võrgu kasutaja ei esita süsteemihaldurile hoolimata tüüptingimuste nõutud teavet dokumentatsiooni või tagatise krediitvõimelisuses tõestamiseks kooskõlas tüüptingimustega.
- 15.9 Poolel on õigus võrguleping ette teatamata üles öelda, kui teine pool on kuulutatud pankrotis olevaks, muutub maksejõuetuks, peatab oma maksed või tema suhtes algatatakse kohustuslik või vabatahtlik likvideerimine.
- 15.10 Süsteemihaldur teavitab ülesöeldud võrgulepingust viivitamata kauplemisplatvormi käitajat ja selle jaotusvõrguettevõtjat, kuhu vastavalt võrgulepingule gaasi transporditi.
- 15.11 Võrgulepingu ülesütlemine ei vabasta pooli kõigi kohustuste täitmisest, mis on tekkinud võrgulepingu kehtivuse ajal.

16 Vastutus

- 16.1 Poolte õigused ja kohustused on sätestatud tüüptingimustes ja kehtivates õigusaktides.
- 16.2 Võrgu kasutaja ja süsteemihaldur vastutavad neile tüüptingimustega kehtestatud nõuete ja võrgulepingu kohaldamisalas võetud kohustuste nõuetekohase täitmise eest. Võrgu kasutaja ja süsteemihalduri vastutust võib piirata või seda võidakse mitte kohaldada selle riigi õigusaktides, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht, kehtestatud alustel. Kumbki pool hüvitab kahjud, mida teine pool on kandnud, kui süüdi olev pool täidab mittenõuetekohaselt või ei täida võrgulepingut.
- 16.3 Süsteemihaldur vastutab üksnes õigusaktides, tüüptingimustes ja võrgulepingus sätestatud kohustuste täitmise eest õigusaktides, tüüptingimustes ja võrgulepingus kehtestatud korras.
- 16.4 Pool, kes ei tegutse vastavalt võrgulepingule ja (või) tüüptingimustele, kohustub hüvitama üksnes otsese varalise kahju, mis on tekitatud teisele poolele, tingimusel, et rikkumise ja kahju vahel on põhjuslik seos.
- 16.5 Pool ei vastuta kahju eest, mille on tekitanud teisele poolele kolmandad isikud. Kumbki pool ei vastuta kolmandate isikute tegevuse või tegevusetuse eest.
- 16.6 Võrgu kasutaja hüvitab teistele võrgu kasutajatele, kolmandatele isikutele või varale kahjud, mis on tingitud tema tegevusest või tegevusetusest. Kahjutasu ei või ületada tegelikku kahju ning seda

makstakse üksnes kahju eest, mida kahju kannatanud pool on tõendanud, või kui kahjutasu summa ei ole võimalik piisava kindlustundega kindlaks teha, annab hinnangu kohus või vahekohus. Ükski käesolevate tüüptingimuste säte ei piira ega välista süsteemihalduri ja/või võrgu kasutaja vastutust, mille on põhjustanud tema kohustuste täitmisel esinenud raske hooletus, pettus või tahtlik rikkumine.

- 16.7 Süsteemihaldur ei vastuta ühegi kahju eest, mille on tekitanud veebiplatvormi mittetoimimine oksjonite korraldamiseks ja selle mittenõuetekohane kasutamine, eriti kui selle on põhjustanud kasutajad, keda süsteem ei ole volitanud, ja/või valede andmete sisestamine oksjonite ajal. Võrgu kasutaja maksab süsteemihaldurile hüvitist ja hoidub teda kahjustamast seoses võimalike kahjudega, mida süsteemihaldur ja/või kolmandad isikud kannatavad nende asjaolude tõttu.
- 16.8 Võrgu kasutaja vastutab tekitatud ja süsteemihaldurile või kolmandatele isikutele põhjustatud kahju eest, mis tuleneb gaasist, mis ei vasta nõuetele, ning hüvitab sellistel juhtudel süsteemihaldurile kogu kahju ja kohustub nõuetele mittevastava gaasi korral hoiduma süsteemihaldurile kahju põhjustamisest.
- 16.9 Kui gaasi kvaliteet ei vasta tüüptingimuste nõuetele, võib süsteemihaldur keelduda sisestamast seda gaasi ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemi ja peatada ülekandeteenuse osutamise. Sellisel juhul ei ole süsteemihaldur kohustatud hüvitama võimalikke kahjusid, mis on tekitatud võrgu kasutajale ülekandeteenuse peatamise tõttu, samal ajal kui võrgu kasutaja tasakaalustamiskohustus säilib.
- 16.10 Süsteemihaldur ei vastuta võrgu kasutaja eest kahju eest, mida võrgu kasutaja on kannatanud kolmandate isikutega sõlmitud õiguslike kokkulepete tõttu, isegi kui need õiguslikud kokkulepped on nõutavad, et kasutada süsteemihalduri pakutavaid ülekandeteenuseid.

17 Vääramatu jõud

- 17.1 Süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei vastuta võrgulepingu kohustuste täieliku või osalise täitmatajätmise eest, kui selle on põhjustanud vääramatu jõu asjaolud. Selle punkti kohaldamisel on vääramatu jõu asjaoluks igasugune takistus, mis on tekkinud väljaspool süsteemihalduri ja võrgu kasutaja kontrolli ning takistab teda täitmast oma kohustusi võrgulepingu alusel ning mida süsteemihaldur või võrgu kasutaja ei saa kõrvaldada. Eelkõige on sellised asjaolud katastroofid, tulekahju, maavärin ja muud loodusnähtused, sõda, majanduslikud sanktsioonid, embargod või muud asjaolud, mida süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei saanud võrgulepingu sõlmimise ajal ette näha.
- 17.2 Individuaalseid takistusi võrgulepingu kohustuste täitmisel, mis on ilmnenu sel ajal, kui lepingust tulenevaid kohustusi rikkuv süsteemihaldur või võrgu kasutaja on viivitanud oma võrgulepingust tulenevate kohustuste täitmisega, ei käsitata vääramatu jõu asjaoludena. Näiteks rahaliste vahendite puudus on individuaalne takistus.
- 17.3 Süsteemihaldur või võrgu kasutaja, kes tugineb vääramatule jõule, peab üritama jätkata oma kohustuste täitmist esimesel võimalusel, kui see on mõistlikult nõutav, tingimusel et see on võimalik ilma põhjendamatute kuludeta.
- 17.4 Kui vääramatu jõu asjaolud püsivad kauem kui 30 kalendripäeva, alustavad süsteemihaldur või võrgu kasutaja läbirääkimisi, et leida sobiv lahendus võrgulepingu kohustuste täitmiseks. Sellisel juhul on võrgulepingu lõpetamine võimalik üksnes süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vastastikusel kokkuleppel.
- 17.5 Süsteemihaldur ja võrgu kasutaja teatavad üksteisele viivitamata, aga hiljemalt 24 tunni jooksul vääramatu jõu asjaoludest. Kui pooled ei teata vääramatu jõu asjaoludest, ei või süsteemihaldur või võrgu kasutaja neile kui võrgulepingu täitmatajätmise alusele tugineda.

- 17.6 Kui vääramatu jõu asjaolud enam ei esine, jätkavad süsteemihaldur ja võrgu kasutaja viivitamata kohustuste täitmist, mida nad täitsid kuni vääramatu jõu asjaolude ilmnemise päevani, välja arvatud juhul, kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja on teisiti kokku leppinud.
- 17.7 Pooled teevad kõik mõistlikud jõupingutused, et leevendada vääramatu jõu sündmuse või asjaolu mõjusid ning püüavad tagada esimesel võimalusel võrgulepingu normaalse täitmise taastamise.

18 Konfidentsiaalsus

- 18.1 Andmeid võrgu kasutajale edastatud gaasi koguse, reserveeritud võimsuse ja võrgulepingu alusel tehtud jaotamise kohta ning muud teavet, mis saab teatavaks süsteemihalduri toimingute tegemisel, käsitatakse ja kaitstakse kui kaubanduslikult tundlikku teavet kooskõlas kohaldatavate seaduste ja määrustega.
- 18.2 Pooled käsivad ja hoiavad konfidentsiaalsena kogu teavet, näiteks ärilist, õiguslikku, tehnilist või finantsteavet, mille üks pool on teiselt saanud mis tahes vormis, näiteks kirjalikult, suuliselt, virtuaalselt või elektrooniliselt. Pooled ei avalda nimetatud konfidentsiaalset teavet ühelegi kolmandale isikule ilma teise poole kirjaliku nõusolekuta, välja arvatud juhul, kui see on vajalik võrgulepingu nõuetekohaseks toimimiseks pooltele.
- 18.3 Süsteemihaldur esitab punktis 18.1 märgitud andmed ettevõtjatele, mis osalevad gaasi hoidmisel, jaotamisel või veeldamisel, määral mil see on vajalik käesolevate tüüptingimuste nõuetekohaseks täitmiseks, samuti asutustele, millel on õigus reguleerida, kontrollida ja/või inspekteerida energiavaldkonna ettevõtjaid õigusaktidega kehtestatud korras.
- 18.4 Süsteemihaldur võib esitada punktis 18.1 märgitud andmeid institutsioonidele, organisatsioonidele ja ettevõtjatele, mis teevad gaasisektori uuringuid, koostavad ülevaateid ja teevad muid sarnaseid toiminguid, tingimusel et selles punktis märgitud asutused, organisatsioonid ja ettevõtjad esitavad kirjaliku taotluse andmete avaldamiseks, märkides nende andmete kasutamise eesmärgi, ja esitavad võrgu kasutaja kirjaliku nõusoleku seoses andmete avaldamisega, kus on kindlaks määratud andmete avaldamise üksikasjalikkuse ulatus (edastatud kogus / reserveeritud võimsus; kuupäev/ajavahemik; sisse-/väljavoolupunkt).
- 18.5 Süsteemihaldur võib esitada punktis 18.1 märgitud andmed, kui teave on juba avalik või see on kättesaadav vastuvõtvale poolele muust allikast käesolevat punkti rikkumata.
- 18.6 Süsteemihaldur esitab punktis 18 esitatud andmed õiguskaitseasutustele, millel on õigusaktidega kehtestatud korras õigus nõuda ja saada selliseid andmeid.
- 18.7 Käesoleva punkti kohased konfidentsiaalsuskohustused on poolte jaoks siduvad kogu võrgulepingu kehtivusaajal ning jäävad kehtima ka pärast selle ülesütlemist või aegumist. Olenevalt asjaoludest lõpeb käesoleva punkti kohaste konfidentsiaalsuskohustuste kohaldamine hetkest, mil teave saab avalikuks ilma käesolevat punkti rikkumata.

19 Lõppsätted

- 19.1 Võimsustooteid gaasiaasta 2020 esimese kvartali eest (oktoober kuni detsember 2019) pakutakse reserveerimiseks, reserveeritakse ja kasutatakse järgmiste tingimuste alusel:
- 19.1.1 Lätis – kommunaalteenuste komisjoni nõukogu 13. aprilli 2017. aasta otsus nr 1/16 „Maagaasi ülekandesüsteemi kasutamist käsitlevad eeskirjad“;
- 19.1.2 Eestis – dokument „ELERING AS GAASI ÜLEPIIRILISE ÜLEKANDETEENUSE TÜÜPTINGIMUSED“, mis on heaks kiidetud Konkurentsiameti 17. mai 2018. aasta otsusega nr 7-10/2018-0015.
- 19.2 Ühe-aastane standardvõimsus gaasiaastaks 2020 on võimsus, mida pakutakse samas summas kõigi gaasipäevade eest alates 1. jaanuarist 2020 kuni 1. oktoobrini 2020. Ühe-aastast standardvõimsust

- gaasiaastaks 2020 pakutakse reserveerimiseks alates 1. novembrist 2019 kuni 31. detsembrini 2019 võttes arvesse ülekandetariife, mis on rakendatud alates 1. jaanuar 2020 aastast.
- 19.3 Kvartaalset standardvõimsust gaasiaasta 2020 teiseks kvartaliks (jaanuar–märts 2020) pakutakse reserveerimiseks alates 1. detsembrist 2019 kuni 31. detsembrini 2019.
- 19.4 Kuist standardvõimsust gaasiaastaks 2020 pakutakse reserveerimiseks alates jaanuarist.
- 19.5 Järgmise päeva standardvõimsust gaasiaastaks 2020 pakutakse reserveerimiseks gaasipäeva 1. jaanuar 2020 seisuga.
- 19.6 Päevasisest võimsust gaasiaastaks 2020 pakutakse reserveerimiseks 1. jaanuarist 2020.
- 19.7 Kõik käesolevates tüüptingimustes nimetatud lisad on tüüptingimuste lahutamatu osa.
- 19.8 Käesolevad tüüptingimused ja võrguleping on olemas nii riigikeeles (vastavalt kohale, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht) kui ka inglise keeles. Ametlik suhtluskeel on riigikeel ja inglise keel. Käesolevate tüüptingimuste ja võrgulepingu eri keeleversioonide vastuolude või vasturääkivuste korral kehtib inglise keelne versioon.
- 19.9 Kõik käesolevates tüüptingimustes nimetatud lisad on tüüptingimuste lahutamatu osa.
- 19.10 Tüüptingimustes märgitud korrad, dokumendivormid ja/või muud nõuded avaldatakse süsteemihalduri veebisaidil.
- 19.11 Võrgu kasutajad, kellel on 31. oktoobril 2019 jõus süsteemihalduriga sõlmitud lepinguline kokkulepe ülekandeteenuste osutamiseks ning kes soovivad saada ülekandesüsteemi teenuseid ühises bilansipiirkonnas, on kohustatud esitama süsteemihaldurile tüüptingimuste punktis 3 sätestatud taotluse ja dokumendid võrgulepingu sõlmimiseks, eeltingimusel, et bilansileping sõlmitakse sama süsteemihalduriga vastavalt ühise bilansipiirkonna tasakaalustamiseeskirjadega.
- 19.12 Süsteemihaldur hindab vastavalt tüüptingimustele taotlejate taotlusi omandada õigused kasutada ülekandesüsteemi ühises bilansipiirkonnas, mis on esitatud süsteemihaldurile käesolevate tüüptingimuste jõustumise kuupäevaks.
- 19.13 Juhul, kui võrgu kasutaja kavatses sõlmida enne tüüptingimuste jõustumise kuupäeva võrgulepingu teise süsteemihalduriga kui see, kellega on sõlmitud olemasolev võrguleping ja varasemalt sõlmitud võrguleping lõpetatakse, siis süsteemihaldur maksab võrgu kasutajale tagatise tagasi/tagastab tagatise vastavalt asjakohastes õigusaktides kirjeldatud põhimõtetele.
- 19.14 Tagatisele esitatavad nõuded on täidetud, kui süsteemihalduriga enne käesolevate tüüptingimuste alusel sõlmitud võrgulepingu jaoks antud tagatise summa täidab käesolevate tüüptingimustes tagatisele sätestatud nõudeid, tingimusel, et võrgu kasutaja sõlmib uue võrgulepingu samaga süsteemihalduriga.
- 19.15 Kui võrgu kasutaja on sõlminud võrgulepingu süsteemihalduriga enne tüüptingimuste jõustumist, siis tagatistega ja rahaliste kohustustega seotud nõuetel, mis ei kuulu tüüptingimuste reguleerimisalasse, kohaldatakse selle lepingu ajal kehtinud reegleid. Käesolevate tüüptingimuste alusel võrgulepingut sõlmida kavatses võrgu kasutaja peab täitma käesolevates tüüptingimustes esitatud nõudeid.
- 19.16 Tüüptingimused jõustuvad 1. novembril 2019.
- 19.17 Tüüptingimuste peatükid 7 ja 8 rakenduvad alates 31. detsember 2019.

Lisa 1. Võrgueeskirjade tüüptingimuste juurde kuuluvad Eesti puhul kohaldatavad tagatise eeskirjad

1. Eesti süsteemihalduril on õigus enne võrgulepingu sõlmimist või võrgulepingu kehtivusajal nõuda, et võrgu kasutaja esitaks kohustuste täitmiseks ühes järgmises vormis tagatise:
  - 1.1 tagatistraha;
  - 1.2 Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna riigis registreeritud pangagarantii, mis vastab punktis 5 kindlaks määratud kriteeriumidele;
  - 1.3 tõend lõikele 3 vastava asjakohase krediitireitingu kohta.
2. Võrgu kasutajal on kohustus teavitada viivitamata süsteemihaldurit võimalikest võrgu kasutaja krediitireitingu muudatustest. Süsteemihalduril on õigus nõuda võrgu kasutajalt, et ta esitaks ajakohastatud info võrgu kasutaja krediitireitingu kohta.
3. Võrgu kasutaja krediitireitingut käsitatakse nõuetekohasena, kui see vastab vähemalt ühele järgmistest kriteeriumidest:
  - 3.1 Standard & Poor'si pikaajaline reiting BBB– või kõrgem;
  - 3.2 Fitchi reiting BBB– või kõrgem;
  - 3.3 Moody'se pikaajaline reiting Baa3 või kõrgem.
4. Võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile tagatise seitsme tööpäeva jooksul alates süsteemihalduri nõude kättesaamisest.
5. Süsteemihaldur tunnustab finantsteenuse osutaja garantiid sobiva tagatisena, kui see vastab järgmistele tingimustele:
  - 5.1 garantii annab välja finantsteenuste osutaja, kelle krediitireiting või kelle kontserni krediitireiting on pikaajaliste välisvaluutas laenude korral vastavalt Moody'sele vähemalt Baa1, vastavalt Standard & Poor'sile BBB+ või vastavalt Fitchi reitinguagentuurile BBB+. Kui finantsteenuse osutajale või tema kontsernile on antud nõutav pikaajaline laenuvõtmisreiting vähemalt ühe käesolevas punktis nimetatud krediidiagentuuri poolt, käsitatakse selle finantsteenuste osutaja või tema kontserni esitatud garantiid sobivana;
  - 5.2 see on tagasivõtmatu esimesel nõudmisel väljamakstav garantii.
6. Tagatis peab kehtima kogu võrgulepingu kestuse ajal.
7. Tagatistraha või garantii summa võrgulepingu kohustuste täitmiseks on kas 30 000 eurot või järgmise kuu teenustasu prognoositud summa võrgulepingu alusel, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Kui prognoos ei ole kättesaadav, siis kasutatakse tagatise summa arvutamiseks eelmise kuu sisse- ja väljavoolu koos seonduvate ülekandetariifidega. Süsteemihalduril on õigus taotleda tagatistraha või garantii summa suurendamist ühe kuu jooksul, juhul kui prognoos ületatakse.
8. Kui võrgu kasutaja ei uuenda tagatist või ei suurenda tagatise summat 20 tööpäeva jooksul alates hetkest, kui tagatis ei vasta enam käesolevate eeskirjade sätetele, on süsteemihalduril õigus lõpetada ülekandeteenuste osutamine, nagu on sätestatud võrgulepingus, kuni võrgu kasutaja pakub uue tagatise, mis vastab käesolevate eeskirjade sätetele, või suurendab kehtivat tagatist. Ehkki teenuseid ei osutata, on süsteemihalduril õigus jaotada ülekandevõimsus, mille võrgu kasutaja on reserveerinud, teisele võrgu kasutajale kui kasutamata võimsus.
9. Võrgulepingu ülesütleamise korral tagastab süsteemihaldur tagatise võrgu kasutajale viie tööpäeva jooksul summas, mida ei ole kasutatud, et täita võrgu kasutaja kehtivaid kohustusi, või tagastab finantsteenuse osutaja või seotud kaupmehe esialgse garantii.

Lisa 2. Võrgueeskirjade tüüptingimuste juurde kuuluvad Läti puhul kohaldatavad tagatise eeskirjad

1. Süsteemihaldur hindab tüüptingimuste punktis 3.1.5 kehtestatud teavet, et määrata kindlaks vajadus nõuda võrgu kasutajalt tema kohustuste täitmiseks tagatise esitamist (tagatisraha, finantsteenuste osutaja garantii või sellise sidusühingu garantii, mis vastab käesoleva lisa punktis 4 kehtestatud kriteeriumidele) võrgulepingu sõlmimisel või selle kehtivusajal.
2. Võrgu kasutaja esitab pärast esimest täielikku kalendriaastat alates võrgulepingu sõlmimisest vähemalt kord aastas süsteemihaldurile ajakohastatud info võrgu kasutaja krediidireitingu kohta. Võrgu kasutajal on kohustus teavitada viivitamata süsteemihaldurit võimalikest võrgu kasutaja krediidireitingu muutustest. Süsteemihalduril on õigus nõuda võrgu kasutajalt, et ta esitaks tegeliku info võrgu kasutaja krediidireitingu kohta.
3. Süsteemihalduril on õigus nõuda, et võrgu kasutaja esitab võrgulepingu sõlmimisel või võrgulepingu kehtivusajal oma kohustuste täitmiseks tagatise (tagatisraha, finantsteenuste osutaja garantii või sellise sidusühingu garantii, mis vastab käesoleva lisa punktis 4 kehtestatud kriteeriumidele), et katta võrgulepingust tulenevad maksenõuded, kui:
  - 3.1. süsteemihalduril on põhjust arvata, et võrgu kasutaja on täielikult või osaliselt võimetu täitma oma kohustusi, mis tulenevad võrgulepingust;
  - 3.2. võrgu kasutaja suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus;
  - 3.3. võrgu kasutajal puudub nõutav krediidireiting vastavalt käesoleva lisa punktis 4 sätestatud kriteeriumidele;
  - 3.4. võrgu kasutaja on viivitanud võrgulepingust tulenevate ja sissenõutavaks muutunud maksetega kaks korda 12 kuu jooksul.
4. Võrgu kasutaja krediidireitingut käsitatakse nõuetekohasena, kui see vastab vähemalt ühele järgmistest kriteeriumidest:
  - 4.1. Standard & Poor'si pikaajaline reiting BBB– või kõrgem;
  - 4.2. Fitchi reiting BBB– või kõrgem;
  - 4.3. Moody'se pikaajaline reiting Baa3 või kõrgem;
  - 4.4. Creditreformi II riskiklassi või kõrgem reiting või samaväärne krediidireiting, mille on andnud üldtuntud krediidi- või reitinguagentuur, ning krediidisumma, mis on määratud kindlaks võrgu kasutajale antud reitingus, vastab kohustuste täitmiseks esitatud tagatise summale või ületab seda, nagu on sätestatud käesoleva lisa punktis 10.
5. Kui võrgu kasutaja või sidusühing ei nõustu süsteemihalduri arvamusega, et võrgu kasutaja või sidusühing ei vasta krediidireitingule, võib olenevalt asjaoludest kas võrgu kasutaja või sidusühing esitada viie tööpäeva jooksul süsteemihaldurile asjakohased tõendid, et hinnata objektiivselt võrgu kasutaja krediidivõimelisust.
6. Võrgu kasutaja võib samal ajal valida üht või mitut liiki tagatise kohustuste täitmiseks (tagatisraha, finantsteenuste osutaja garantii või sellise sidusühingu garantii, kelle krediidireiting vastab käesoleva lisa punktis 4 kehtestatud kriteeriumidele).
7. Võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile kohustuste täitmiseks tagatise seitsme tööpäeva jooksul alates asjaomase nõude kättesaamise kuupäevast.
8. Süsteemihaldur tunnustab garantiid kohustuste täitmise nõuetekohase tagatisena, kui see vastab järgmistele sätetele:
  - 8.1. garantii on välja andnud finantsteenuste osutaja, kelle krediidireiting või kelle kontserni krediidireiting on pikaajaliste välisvaluutas laenude korral vastavalt Moody'se agentuurile vähemalt Baa1, vastavalt Standard & Poor'si agentuurile BBB+ või vastavalt Fitchi reitinguagentuurile

BBB+. Kui vähemalt üks käesolevas punktis nimetatud reitinguagentuur on andnud finantsteenuste osutajale või tema kontsernile pikaajalist laenu, käsitatakse selle finantsteenuste osutaja või tema kontserni antud garantiid nõuetekohasena;

- 8.2. garantii on andnud sidusettevõtja, kelle krediidireiting vastab käesoleva lisa punktile 4;
- 8.3. garantii makstakse välja esimesel nõudmisel ja on tagasivõtmatu.
9. Kui süsteemihaldur on nõudnud kohustuste täitmiseks tagatist, peab tagatis kohustuste täitmiseks olema jõus võrgulepingu toimimise ajal.
10. Süsteemihaldur sätestab võrgulepingust tulenevate kohustuste täitmiseks esitatava tagatise summana kahekordse summa keskmistest kuumaksetest, mida võrgu kasutaja on tasunud võimsuse eest viimase 12 kuu jooksul. Kui ülekandesüsteemi kasutamise aeg on lühem kui 12 kuud, siis kasutatakse seda perioodi alusena kohustuste täitmiseks vajaliku summa kindlaksmääramiseks, aga tagatise summa kohustuste täitmiseks ei või olla väiksem kui 25 000 eurot.
11. Kui võrgu kasutaja kohustused võrgulepingu raames ületavad summa, milleks kohustuste täitmise tagatis on esitatud, on süsteemihalduril õigus taotleda võrgu kasutajalt kohustuste täitmise tagatise summa suurendamist ning kohustuste täitmiseks süsteemihaldurile uue tagatise esitamist seitsme tööpäeva jooksul vastavalt käesoleva lisa sätetele.
12. Kui võrgu kasutaja ei taasta tagatist kohustuste täitmiseks ega suurenda selle summat 20 tööpäeva jooksul alates hetkest, mil kohustuste täitmise tagatis ei vasta käesoleva lisa sätetele, on süsteemihalduril õigus peatada ülekandesüsteemi teenuste osutamine tüüptingimustes ja võrgulepingus sätestatud korras kuni hetkeni, mil võrgu kasutaja esitab uue tagatise kohustuste täitmiseks või suurendab olemasoleva tagatise summat kohustuste täitmiseks vastavalt käesoleva lisa sätetele. Teenuse osutamise mittejätkamise perioodil on süsteemihalduril õigus jaotada võimsust, mille võrgu kasutaja on reserveerinud ülekandesüsteemis, teisele võrgu kasutajale kasutamata võimsusena.
13. Võrgulepingu ülesütlemise korral maksab süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul võrgu kasutajale tagasi kohustuste täitmise tagatise summa, mida ei kasutata võrgu kasutaja täitmata kohustuste kustutamiseks, või tagastab finantsteenuste osutaja garantii originaali või sellise sidusühingu garantii originaali, kelle krediidireiting vastab käesoleva lisa punktile 4.